

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۱	تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰	سال دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان بزرگسال، و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۳۹۷	

ردیف	تعداد سؤال: یک	تعداد سؤالات: ۱۸	نمره
۱	مهمترین وظیفه علم اصول فقه چیست؟		۱
۲	خدمات شیخ طوسی به رشد و ارتقای فقه چه بود؟		۱
۳	اصول فقه در جهت دستیابی به احکام شرعی چگونه به مجتهد کمک می کند؟		۱
۴	منبع و مصدر حکم ظاهری چیست؟ موارد آن را نام ببرید؟		۱/۵
۵	در اصطلاح اصول فقه " کتاب " به چه معناست؟ و فرق آن با " حدیث قدسی " چیست؟		۱/۵
۶	قاعده " اصالة الظهور " چیست؟ آن را با مثال توضیح دهید؟		۱/۵
۷	شرایط مفهوم دار بودن جمله شرطیه چیست؟		۱/۵
۸	شرایط ظهور امر و نهی را بیان کنید؟		۱
۹	الفاظ و تعبیری که در زبان عربی دلالت بر عموم می کند، بیان کنید؟		۱
۱۰	مطلق و مقید را تعریف کنید؟		۱
۱۱	اقسام اجماع را نام برده و تعریف کنید؟		۱
۱۲	" دلیل عقلی " در چه صورتی حجیت دارد؟		۰/۵
۱۳	حکم تلازم میان نهی و بطلان در عبادات و معاملات را توضیح دهید؟		۱
۱۴	دلیل عقلی بر حجیت برائت را بیان کنید؟		۱
۱۵	هر یک از مواد زیر محل جریان کدام اصل علمی است و چه حکمی دارد؟ الف) وقتی درباره از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم. (ب) وقتی مکلف هیچ راهی برای تعیین قبله ندارد. ج) اگر شک کنیم که عصاره انگوری که به جوش آمده حلال است یا حرام و دلیلی اجتهادی بر آن نیابیم.		۱/۵
۱۶	مقدمه واجب را با ذکر مثال تعریف کنید؟		۱
۱۷	خبر مقطوع الصدور چیست و بر چند قسم است؟ نام ببرید.		۱
۱۸	مفهوم موافق را تعریف و با ذکر مثال توضیح دهید؟		۱
	موفق و سربلند باشید	جمع بارم	۲۰

ساعت شروع: ۱۰ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی		راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)	
تعداد صفحه: ۲ صفحه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۳۹۷			
بارم		راهنمای تصحیح			
۱	۱	اصول فقه روش صحیح استنباط حکم شرعی را به فقیه می آموزد (۰/۵) و برای او دلیل را از غیر دلیل و حجت را از غیر حجت متمایز می کند. (۰/۵)			
۱	۲	ایشان مؤسس حوزه نجف، مؤلف دو کتاب از کتب اربعه و سه کتاب از کتب اولیه رجالی و تربیت کننده صدها فقیه هستند.			
۱	۳	الف) با تنظیم روش صحیح استنباط احکام شرعی (۰/۵) ب) با تبیین پیش فرض های استنباط (۰/۵)			
۱/۵	۴	منبع حکم ظاهری را دلیل فقهاتی یا اصل عملی می گویند. (۰/۵) و عبارت است از: استصحاب، برائت، احتیاط، تخیر (۱)			
۱/۵	۵	منظور از " کتاب " : آنچه به عنوان قرآن بر پیامبر اکرم(ص) از سوی خداوند نازل شده (۰/۵) تفاوت قرآن با حدیث قدسی: آیات قرآن هم لفظ و هم معنای آنها از جانب خداوند نازل شده و رسول اکرم (ص) بدون هیچ تصرفی آن را نقل فرمودند اما در حدیث قدسی خداوند معنا را بر پیامبرش نازل کرده و پیامبر (ص) آن معانی را در قالب الفاظ خود بیان نموده است. (۱)			
۱/۵	۶	هر گاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده یا معنای غیر ظاهر را، سخن او را بر معنای ظاهر حمل می کنیم (۰/۷۵) مثلاً آیه " اقیموا الصلاة "، فعل امر ظهور در وجوب دارد و شک می کنیم آیا در معنای استصحاب به کار رفته یا نه، آن را حمل بر وجوب می کنیم مگر در صورت وجود قرینه ای برخلاف ظاهر. (۰/۷۵)			
۱/۵	۷	شرایط مفهوم دارا بودن جمله شرطیه: الف) میان شرط و جواب ملازمه باشد و اتفافی نباشد. (۰/۵) ب) جواب متوقف بر وجود شرط باشد یعنی وجود شرط سبب ایجاد جواب شود. (۰/۵) ج) سببیت شرط برای جواب انحصاری باشد. یعنی جواب فقط با وجود شرط موجود شود و سبب دیگر در تحقق آن دخیل نباشد. (۰/۵)			
۱	۸	الف) امر و نهی از سوی فرد عالی به ذاتی صادر شود. (۰/۵) ب) همراه با آن قرینه ای که صیغه را به معنای استصحاب یا کراهت یا اباحه منصرف کند، وجود نداشته باشد. (۰/۵)			
۱	۹	الف) لفظ " کل " و هر لفظی که به معنای کل باشد. (۰/۵) ب) جمع معرف به " ال " (۰/۲۵) ج) قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی (۰/۲۵)			
۱	۱۰	مطلق عبارتی است که دلالت بر عموم و شمولیت حکم نسبت به همه افراد می کند و این دلالت بواسطه مقدمات حکمت است. (۰/۵) و در صورتیکه حکم در عبات مقید به قید یا وصف خاصی شود مقید نامیده می شود. (۰/۵)			
۱	۱۱	اجماع محصل اجماعی است که فقیه با تحقیق و بررسی آرای فقها و فتاوای علماء به دست آورده. (۰/۵) اجماع منقول اجماعی است که فقیه شخصاً فتاوای علماء را ندیده بلکه از فقیهیی که خود اجماع را بدست آورده، آن را نقل می کند. (۰/۵)			

ادامه راهنمای تصحیح در صفحه دوم

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۱۰ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)
تعداد صفحه: ۲ صفحه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۷/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۳۹۷	
۰/۵	دلیل عقلی در صورتی حجت است که نتیجه آن قطع و یقین به حکم شرعی باشد.		
۱	تلازم نهی و بطلان در عبادات که نیاز به قصد قربت دارند، نهی در عبادات موجب بطلان عبادات است. (۰/۵) در معاملات که نیاز به قصد قربت ندارند، نهی موجب حرمت عمل است ولی معامله باطل نیست. (۰/۵)		
۱	عقل حکم می کند که مجازات مکلف در صورتیکه شارع مقدس (قانون گذار) حکم آن را بیان نکرده باشد قبیح است. اصطلاحاً "قیح عقاب بلا بیان": مجازات بدون بیان حکم، پس در هر مورد دلیلی بر حکم شرعی (وجوب یا حرمت) پیدا نکردیم، مسئولیتی ثابت نمی شود و وظیفه ای نداریم.		
۱/۵	الف) برطبق اصل استصحاب حکم به بقاء عدالت امام جماعت می کنیم. (۰/۵) ب) بر طبق اصل احتیاط برای اینکه یقین پیدا کنیم تکلیف انجام شده باید به چهار طرف نماز بخوانیم. (۰/۵) ج) بر طبق اصل برائت حکم به حرمت می کنیم. (۰/۵) (بیان اصل عملی و حکم در هر مورد ۰/۵ نمره)		
۱	اگر شارع به وجوب عملی حکم کند لازمه این امر واجب شدن مقدمات آن است و به عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد "ذی المقدمه" می گویند مثلاً نماز ذی المقدمه و وضو مقدمه آن است و وضو به عنوان مقدمه واجب واجب است.		
۱	خبر و حدیثی است که بررسی سلسله روایان آن برای ما یقین به صدور آن از معصوم (ع) حاصل می کند. (۰/۵) و بر دو نوع است: ۱) خبر متواتر ۲) خبری که همراه با عواملی است که موجب قطع و یقین می شود. (۰/۵)		
۱	مفهوم موافق مفهومی است که حکم آن با حکم منطوق یکسان است و هر دو حرمت یا هر دو وجوب را بیان می کنند. (۰/۵) در آیه شریفه "لا تَقُلْ لِهَما اَفْ" منطوق دلالت بر حرمت اف گفتن به پدر و مادر دارد مفهوم این آیه هم دلالت می کند هر چیزی که بیشتر از اف گفتن باشد هم حرام است. (۰/۵)		
۲۰	جمع نمرات همکار محترم خسته نباشید		

گروه آوازنده: فرزانه بابائی و محمدرضا عادل خانی

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	سال دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	تعداد صفحه سؤال : دو	تعداد سؤالات: ۱۵	نمره
۱	به سؤالات زیر پاسخ دهید :		
	الف) بر اساس آیه : « أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنْ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ » قرآن کریم چه حکمی را حکم جاهلیت معرفی کرده است؟		۰.۵
	ب) نقش حضرت امام خمینی (ره) را در ارتقای جایگاه فقه بیان کنید.		۰.۵
	ج) یکی از انواع خبر مقطوع الصدور را به اختصار توضیح دهید .		۰.۵
	د) مفهوم اولویت را به اختصار بیان کنید .		۰.۵
	ه) حجیت اجماع ناشی از چیست ؟		۰.۵
	و) اجماع محصل را تعریف کنید .		۰.۵
	ز) اصولیان دلیل عقل را چگونه تعریف می کنند ؟		۰.۵
	ح) چرا نهی در عبادات مستلزم بطلان آن است ؟		۰.۵
	ط) یک دلیل عقلی برای حجیت احتیاط را توضیح دهید .		۰.۵
	ی) چرا حجیت تخییر امری بدیهی است ؟		۰.۵
۲	اصطلاحات زیر را به اختصار توضیح دهید :		
	الف) حجت شرعی :		۱/۵
	ب) اصول اربعمائه :		
	ج) ادله فقهاتی (اصول عملیه) :		
۳	نظر شیعه را با نظر مستشرقین درباره مؤسس علم اصول مقایسه نمایید.		۱
۴	تفاوت مفهوم با منطوق را با ذکر یک مثال برای هر یک توضیح دهید .		۱/۵
۵	«عام» را تعریف نموده و دو مورد از الفاظ و تعابیری را که دلالت بر عمو دارند ذکر کنید .		۱
۶	مقدمه عقلی چه تفاوتی با مقدمه شرعی دارد؟ برای هر یک مثالی ذکر کنید.		۱/۵
۷	منظور از « وحدت متعلق یقین و شک » در اصل استصحاب را با ذکر مثال تبیین کنید.		۱

ادامه سؤالات در صفحه دوم

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	سال دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	تعداد صفحه سؤال : دو	تعداد سؤالات: ۱۵	نمره
۸	دو دلیل برای حجیت برائت ذکر کنید .		۱
۹	امام صادق (ع) : «من كان على يقين فشكل فليمض على يقينه ، فان الشك لا ينقض اليقين» الف (روایت را ترجمه کنید . ب (کدام قاعده اصولی از این روایت استفاده می شود ؟		.۷۵ .۱۵
۱۰	حکم موارد زیر را همراه با بیان اصل علمی مربوطه ذکر کنید . الف (وقتی مکلف هیچ راهی برای تعیین قبله ندارد . ب (هرگاه درباره از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم .		.۱۵ .۱۵
۱۱	يجوز عند الاضطرار تناول المحرم من الميتة والخمر وغيرها مقتضى هذا الاطلاق ، عدم الفرق بين الخمر وغيره من المحرمات والاخبار كثيرة في المنع من استعمالها مطلقاً حتى الاكتحال . الف (کدام حکم در عبارت فوق برعموم دلالت می کند ؟ (۱/۵) . ب (مخصص عام در متن فوق چیست ؟ (۱/۵) .		۱
۱۲	والصلاة على آل النبي في التشهد واجبة وقال اكثر اصحاب الشافعي : انه سنة دليلنا اجماع الفرقه و طريقه الاحتياط . وقال رسول الله (ص) : من صلى صلاة لم يصل فيها على وعلى اهل بيتي لم تقبل منه . الف (نظر شافعی در مورد حکم صلوات در تشهد چیست ؟ ب (ابراساس متن فوق ، مرحوم شیخ طوسی چگونه دلیل شیعه را تبیین می کند ؟		.۱۵ .۷۵
۱۳	يَحْرُمُ الْبَيْعُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْإِذَانِ ، وَالْمَخْتَارُ أَنَّهُ إِنْ بَاعَ أَتَمَّ وَكَانَ الْبَيْعُ صَاحِحًا . الف (در متن بالا چه حکم شرعی بیان شده است ؟ ب (با توجه به حکم داده شده ، آیا معامله صحیح است ؟		.۱۵ .۱۵
۱۴	در روایت «قد نهی رسول الله (ص) عن بيع الغرر» از..... استفاده شده است . الف (اسم فعل ب (ماده نهی ج (فعل مضارع به معنی نهی د (صیغه نهی		.۱۵
۱۵	کدمیک از موارد زیر «نص» می باشد ؟ الف (اقيموا الصلوة ب (کتب عليكم القتال ج (قم الليل الا قليلاً د (فاغسلوا وجوهكم		.۱۵
۲۰	موفق و سربلند باشید	جمع بارم	

ساعت شروع: ۸ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)
تعداد صفحه: ۳		تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۸	
بارم	راهنمای تصحیح		ردیف
۵	<p>الف - قرآن کریم هر حکم مغایر با احکام الهی را حکم جاهلیت معرفی کرده است. (۵/.)</p> <p>ب - ایشان فقه و فقهات را بسط و گسترش دادند و آن را علاوه بر جنبه‌های خصوصی و فردی، به جنبه‌های عمومی، سیاسی و حکومت داری تسری دادند. (۵/.)</p> <p>ج - خبرمقطوع الصدور بدونوع است: خبر متواتر و خبری که همراه با عواملی است که افاده قطع می‌کند. هر یک از این دونوع توضیح داده و بیان شود کافی است. (۵/.)</p> <p>د - مفهوم اولویت یا مفهوم موافق عبارت است از مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است مثلاً هر دو «وجوب» یا هر دو «حرمت» است. (۵/.)</p> <p>ه (حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم است. (۵/.)</p> <p>و) اجماع محصل به اجماعی گفته می‌شود که فقیه بوسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنهاشخصاً به دست آورده باشد. (۵/.)</p> <p>ز) دلیل عقل عبارت است از «هر حکم عقلی ای» که نتیجه آن قطع به حکم شرعی باشد. (۵/.)</p> <p>ح) زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می‌کند، آن عمل مبعوض اوست و انجام دهنده آن مورد خشم و غضب خداوند است و موجب دور شدن از خداوند می‌گردد در حالی که شرط صحت اعمال عبادی قصد قربت است و این دو با هم قابل جمع نیست. (۵/.)</p> <p>ط) الف: هر کس علم به اشتغال ذمه داشته باشد باید طوری عمل کند که علم به فراغ ذمه پیدا کند.</p> <p>ب: هرگاه عقل نسبت به عملی، ضرری را احتمال دهد، امر به پرهیز از آن می‌کند و کسی که بر خلاف این حکم عقل رفتار کند مستحق مذمت است. (۵/.)</p> <p>ی) حجیت تخییر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد زیرا هنگامی که مکلف در واقعه ای قرار می‌گیرد که از وجوب یا حرمت خالی نیست عقلاً یکی از آن دوازده اوصادرمی‌شود و راهی جز انجام یکی را ندارد. (۵/.)</p>		۱
۱/۵	<p>الف) حجت شرعی: عبارت است از دلیل موجهی که باید مجتهد برای فتوا و حکمی که صادر می‌کند داشته باشد تا در پاسخ این سؤال که بر چه مبنا و اساسی چنین حکمی صادر کرده، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند. (۵/.)</p> <p>ب) اصول اربعمائه: امام علی (ع) و پیروان او و شاگردان مکتب اهل بیت، نسبت به جمع و تدوین احادیث نبوی و ائمه اطهار (ع) همت نمودند و حاصل این تلاش علمی تألیف آثار فراوانی در باب حدیث است که در بین آنها ۴۰۰ اثر شهرت بیشتری پیدا کرد که به اصول اربعمائه معروف شد. (۵/.)</p> <p>ج) اصول عملیه: هنگامی که فقیه در میان ادله اجتهادی (کتاب و سنت و عقل و اجماع) حکم مسئله مورد نظر را نمی‌یابد، اصول و قواعدی به یاری او می‌آیند که موجب می‌شود خود و مقلدینش را در مقام عمل از تحیر و سرگردانی نجات دهد، این اصول و قواعد همان اصول عملی یا ادله فقهاتی هستند. (۵/.)</p>		۲
۱	<p>برخی از مستشرقین مؤسس علم اصول را «محمد بن ادریس شافعی» دانسته‌اند و بر این عقیده‌اند که شیعیان به دلیل دسترسی به ائمه حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن احساس نیاز به اصول نمودند، در حالی که با تحقیق و دقت نظر به جرأت می‌توان ادعا کرد که امام محمد باقر علیه‌السلام اولین فردی است که در مورد علم اصول سخن گفته‌اند و آنرا را پایه‌گذاری کرده‌اند.</p>		۳

راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)		رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷	تعداد صفحه: ۳
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح	بارم	
۴	در برخی از جملاتی که بین افراد رد و بدل می شود علاوه بر معنایی که از مفاد عین کلام فهمیده می شود، از مضمون بیان نشده آن هم، معنایی را می توان برداشت نمود و به آن استناد کرد مثلاً در عبارت: اگر برف ببارد مدرسه تعطیل است، مطلبی از عین همین عبارت برداشت می شود که تعطیلی مدرسه در صورت باریدن برف است، اما این مطلب که: اگر برف نبارد مدرسه تعطیل نیست را هم می توان از همان عبارت فهمید مدلول جمله اول منطوق و مدلول جمله دوم مفهوم نامیده می شود (۱) تفاوت: منطوق مدلول مطابقی جمله است و مفهوم مدلول التزامی جمله است. (۵/.)	۱/۵	
۵	بعضی از الفاظ و تعابیر دلالت بر کلیت و شمولیت حکم دارند و ظهور در عمومیت دارند که به آنها عام گفته می شود (۵/.) مواردی که دلالت بر عموم دارند: (۱) لفظ کل و الفاظ هم معنای آن (۲) جمع معرف به ال (۳) قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یانهی (دومورد کافی است هر مورد ۲۵/.)	۱	
۶	اگر وجود یک واجب متوقف بر وجود مقدمه ای باشد که عقل به تنهایی آن را درک می کند به آن مقدمه عقلی می گویند مانند تهیه وسیله برای رفتن به حج که وجوب به حج تعلق گرفته ولی عقل تهیه مقدمات را واجب می داند و این لازمه عقلی آن است. اما در صورتی که مقدمه را شرع تعیین کرده باشد، مقدمه شرعی خواهد بود مثل طهارت برای نماز که هم وجوب نماز و هم وجوب طهارت که مقدمه آن است هر دو از طریق شارع بیان شده است.	۱/۵	
۷	یعنی همان چیزی که قبلاً مورد یقین بود، در زمان بعد مورد شک واقع شود، مثلاً اگر مکلف قبلاً به وضو یقین داشت و در مورد غسل شک کرد، نمی تواند یقین به وضو را استصحاب کند چون متعلق شک و یقین وحدت ندارد.	۱	
۸	دلیل اول: عقل حکم می کند که مجازات نمودن مکلف برای عملی که وجوب یا حرمت آن برایش بیان نشده، قبیح است و این کار از حکیم سر نمی زند پس اگر در مسئله ای حکم آن در ادله یافت نشد، اصل این است که نسبت به آن تکلیفی ندارد. (قاعده قبح عقاب بلا بیان) دلیل دوم: آیات متعدد قرآن مانند: لا یكلف الله نفساً الا ما آتاهها دلیل سوم: روایاتی مانند حدیث رفع (ذکر دودلیل کافی است هر مورد ۵/ نمره)	۱	
۹	الف) ترجمه روایت: هر کس در حالت یقین باشد سپس شک کند پس باید یقینش را ادامه دهد زیرا شک نمی تواند یقین را از بین ببرد. (۷۵/.) ب) قاعده یا اصل استصحاب (۵/.)	۱/۲۵	
۱۰	الف) باید به نحوی عمل کند که یقین به ادای تکلیف کند یعنی به چهار طرف نماز بخواند تا به فراغت ذمه اش از تکلیف یقین کند بنا بر اصل احتیاط. ب) اگر در مورد از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم باید یقین به عدالت امام جماعت را که قبلاً بوده استصحاب نمائیم و به شک اعتنا نکنیم. بنا بر اصل استصحاب (بیان حکم ۲۵/.) بیان اصل عمل مربوطه (۲۵/.)	۱	

ساعت شروع: ۸ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام (۳)
تعداد صفحات: ۳		تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۳/۰۷	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۸	
بارم	راهنمای تصحیح		ردیف
۱	الف) در عبارت «يجوز عند الاضطرار تناول المحرم» هنگام اضطرار خوردن چیز حرام جائز است و «المحرم» عام است و شامل خوردن میته و خمر و غیر آن می شود. ب) طبق متن بالا، روایات زیادی نسبت به خمر تفاوت قائل شدند و استفاده از آن راحتی در شرایط اضطرار منع نمودند حتی به اندازه ای که در حدّ سرمه کشیدن باشد (مخصص: روایات در باب حرمت خمر)		۱۱
۱/۲۵	الف) طبق نظر شافعی صلوات بر پیامبر و آل ایشان در تشهد سنت و مستحب است. (۰/۵). ب) مرحوم شیخ طوسی صلوات را واجب دانسته‌اند و می‌فرمایند: دلیل ما اجماع علما و اصل احتیاط است و دلیل دیگر فرمایش رسول خدا (ص) است که فرمودند: هر کس نمازی بخواند که در آن بر من و اهل بیت من صلوات نفرستد نمازش قبول نمی‌شود. (۰/۵).		۱۲
۱	الف) بیع و خرید و فروش در روز جمعه بعد از اذان ظهر حرام است. (۰/۵). ب) در صورتیکه پس از اذان ظهر جمعه بیع انجام شود، شخص معصیت کرده است و مرتکب حرام شده ولی معامله صحیح است. (۰/۵).		۱۳
۰/۵	گزینه ب		۱۴
۰/۵	گزینه ب		۱۵
۲۰	جمع نمره		موفق و پیروز باشید

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام (۳)	نام و نام خانوادگی :	تعداد صفحه : ۱	ساعت شروع : ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۰۶/۱۳	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه ، بزرگسال ، و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	تعداد سؤالات : ۱۵	نمره
۱	آیه نفر (فلو لا نفر من کل فرقة منهم طائفة ...) چه وظیفه ای را بر دوش جامعه اسلامی گذاشته است ؟	۱
۲	مهم ترین وظیفه علم اصول فقه چیست ؟	۱
۳	مولفان کتاب های اصول کافی و من لایحضره الفقیه به ترتیب و می باشند.	۱
۴	علت گرایش علم اصول به ضعف در دوره اخباری ها چیست ؟	۱
۵	تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است ؟	۱
۶	دو مورد از انواع امر و نهی را نام ببرید .	۱
۷	شرایط مفهوم داشتن جمله شرطیه را بیان کنید . (سه مورد)	۱/۵
۸	مقدمات حکمت را بیان کنید . (دو مورد)	۲
۹	اقسام اجماع را نام برده و هر کدام را جداگانه تعریف کنید .	۳
۱۰	عبارت « کل ما حکم به العقل حکم به الشرع » بیانگر چیست ؟ الف) حجیت اجماع ب) قاعده ملازمه ج) اصالة الظهور د) مقدمه عقلی	۱
۱۱	نهی در معاملات مقتضی بطلان و نهی در عبادات مقتضی بطلان الف) هست - هست ب) نیست - نیست ج) هست - نیست د) نیست - هست	۱
۱۲	سه مورد از ارکان استصحاب را نام ببرید .	۱/۵
۱۳	هر عبارت بیانگر کدام اصل عملی است ؟ الف) اذا كان العلم منحصراً فی شخصین تعین الاخذ بالاحتیاط . ب) لا یكلف الله نفساً الا ما آتاها . ج) والتحقق ان الادلة لا تدل الا علی وجوب الدفع الی المستحق الواقعی فالعمدة اصالة عدم سقوط التکلیف للاستصحاب .	۱/۵
۱۴	دلایل عقلی حجیت احتیاط را ذکر کنید . (دو مورد)	۱/۵
۱۵	مراد از جمله « دلیل حیث لادلیل » در بحث جایگاه ادله فقهتی چیست ؟	۱
	موفق و سربلند باشید	۲۰

گروه آوازنده: فرزانه بابائی و محمدرضا عادل خانی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه		ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : احکام (۳)
		تاریخ امتحان : ۱۳۹۸/۰۶/۱۳		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه سال ۱۳۹۸		
بارم	راهنمای تصحیح			ردیف
۱	وظیفه تفقه در دین و شناخت عمیق آن			۱
۱	بیان روش صحیح استنباط حکم شرعی			۲
۱	شیخ کلینی - ابن بابویه			۳
۱	مخالفت اخباری ها با اجتهاد			۴
۱	تفسیر آیاتی که می توان از آنها حکم شرعی را استنباط نمود.			۵
۱	فعل امر و نهی - ماده امر و نهی - اسم فعل - فعل مضارعی که به معنای امر و نهی به کار رفته است . (ذکر دو مورد کافی است هر مورد (۰/۵) نمره)			۶
۱/۵	الف : میان شرط و جواب ملازمه باشد . ب : جواب متوقف و مترتب بر وجود شرط باشد . ج : سببیت شرط برای جواب انحصاری باشد . (هر مورد (۰/۵) نمره)			۷
۲	الف : گوینده در مقام تشریح باشد . ب : در مقام بیان تمام جزئیات باشد نه صرف تشریح اصل حکم ج : قرینه ای بر اینکه برای مطلق قید منفصلی وجود دارد در دست نباشد . (ذکر دو مورد کافی است هر مورد ۱ نمره)			۸
۳	الف : اجماع محصل (۰/۵) فقیه بوسیله تتبع در آرای فقها آن را شخصاً تحصیل کرده است . (۱) ب : اجماع منقول (۰/۵) فقیه اجماع دیگر فقها را نقل و بیان می کند . (۱)			۹
۱	گزینه ب (قاعده ملازمه)			۱۰
۱	گزینه دال (نیست - هست)			۱۱
۱/۵	الف : یقین سابق ب : شک لاحق ج : وحدت متعلق شک و یقین د : هم زمانی یقین و شک (ذکر سه مورد کافی است هر مورد (۰/۵) نمره)			۱۲
۱/۵	الف : احتیاط ب : براءت ج : استصحاب (هر مورد (۰/۵) نمره)			۱۳
۱/۵	الف : اشتغال یقینی مستلزم فراغ یقینی است . ب : بدلیل قاعده وجوب دفع ضرر محتمل (هر مورد (۰/۷۵))			۱۴
۱	یعنی ادله فقهاتی وقتی دلیل به حساب می آیند که از رسیدن به حکم واقعی مایوس شویم .			۱۵
۲۰	جمع بarm			همکار محترم خدا قوت

تعداد صفحه : ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	---------------------------	------

۲	<p>۱ - گزینه های صحیح را مشخص کنید .</p> <p>۱ - کدام دلیل موجب تأسیس علم اصول گردید ؟</p> <p>الف) دور شدن از عصر نصوص ب) اهتمام شارع مقدس نسبت به القا و آموزش روش استنباط احکام ج) رحلت پیامبر اکرم(ص) و ایجاد اختلاف میان صحابه د) دسترسی شیعیان به ائمه (ع) حدود ۲۰۰ سال بعد از اهل تسنن</p> <p>۲ - کدام علم متکفل بحث از مقدمات و پیش فرض هایی است که فقیه قبل از ورود به فقه، باید پاسخی برای آن ها بیابد ؟</p> <p>الف) فلسفه ب) فقه ج) منطق د) اصول فقه</p> <p>۳ - کدام جمله صحیح است ؟</p> <p>الف) بر فقیه لازم نیست برای فتوا و حکمی که صادر می کند ، پاسخی روشن و مستدل ارائه کند . ب) واژه فقه در اصطلاح بیشتر به فهم بخش خاصی از مسائل دینی گفته می شود . ج) طبق مفاد « آیه نَفَر » فقیه می تواند به صدور حکم به غَيْر ما أَنْزَلَ اللَّهُ « بپردازد . د) عمل کنندگان به علت عمل به فتوای فقیهی که از روی بی دقتی صادر کرده ، مورد مؤاخذه قرار می گیرند.</p> <p>۴ - در کدام یک از موارد زیر ، فعل امر دلالت بر وجوب دارد ؟</p> <p>الف) اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ . ب) اِغْسِلْ وَجْهَكَ مَرَّةً فَرِيضَةً . ج) فَازَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَاتْتَشِرُوا فِي الْاَرْضِ . د) قُمْ اَلَيْلًا اِلَّا قَلِيلاً .</p> <p>۵ - کدام عبارت صحیح است ؟</p> <p>الف) علم درایت حدیث، فرد فرد راویان یک حدیث را از جهت موثق و غیر موثق بودن مورد بررسی قرار می دهد. ب) علم اصول فقه، حدیث را از جهت اطمینان به صدور یا عدم اطمینان به صدور آن بحث می کند . ج) علم درایه، با توجه به یافته های علم رجال، نوع حدیث را معلوم می کند . د) برای بررسی سندی روایت، ابتدا به علم درایه مراجعه می شود.</p> <p>۶ - کدام جمله نادرست است ؟</p> <p>الف) الفاظ عام و مطلق، الفاظی هستند که افرادی را از دایره ی شمول عام یا مطلق خارج می کند . ب) استدلال به عموم عام زمانی جایز است که مخصصی نباشد . ج) در بسیاری از موارد، حکم در ابتدا به صورت عام بیان شده است . د) حکم عام، پس از فترتی با حکم دیگری تخصیص خورده است .</p> <p>۷ - تکلیف مسافری که در موقعیتی است، اما نمی داند باید نمازش را شکسته بخواند یا تمام، چیست ؟</p> <p>الف) باید به احتیاط عمل کند . ب) باید نمازش را هم شکسته بخواند و هم تمام ج) باید به اصل عمل اکتفا کند . د) موارد الف و ب</p>	
---	---	--

ادامه سؤالات در صفحه دوم

تعداد صفحه : ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۸	کدام جمله صحیح است؟ الف (اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم ، اعتماد می کنند . ب (علت اعتماد به فقه های متقدم اینست که این فقها نزدیک به عصر ائمه (ع) زندگی می کردند . ج (فقه های متقدم ، دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند . د (همه موارد	
۲	سؤالات صحیح و غلط : ۱ - زمان رحلت پیامبر اکرم (ص) زمان شکل گیری منابع و ادله شرعی است . ۲ - روش تحقیق درباره ی سندیت قرآن با سنت تفاوت زیادی دارد . ۳ - اجماع در نظر شیعه بر خلاف نظر اهل تسنن منبع مستقلی به حساب نمی آید . ۴ - حجیت عقل از امور بدیهی است و نیاز به دلیل و برهان ندارد.	۱
۳	تعریف اصطلاحات : ۱ - آیات الاحکام ۲ - سنت ۳ - اجماع محصل ۴ (قاعده ی ملازمه	۲
۴	پاسخ کوتاه دهید : ۱ - مؤسس عصر تجدید روش استنباط کیست ؟ ۲ - آثار فقهی وی در سه سطح مقدماتی، متوسط و عالی نوشته شد؟ ۳ - کتاب مکاسب و رسائل از کیست ؟ ۴ - اندیشه ی مردم سالاری دینی توسط چه کسی ایجاد شد؟	۱
۵	عبارت های هم مفهوم و هماهنگ باهم را در پاسخ نامه مشخص کنید. ۱ - لا تَشْتُمُ أَحَدًا . الف (مقید ۲ - أَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ . ب (عام ۳ - صَلَّى ج (قید منفصل ۴ - أَكْرَمَ بَعْضَ الْفُقَرَاءِ . د (مطلق هـ (خاص	۱
۶	با توجه به این عبارت، بگویند که خداوند چگونه واجبی را بیان می کند ؟ « إِذَا ارَادَ أَنْ يُفْرِضَ فَرِيضَةً أَنْزَلَهَا شَيْئًا بَعْدَ شَيْءٍ ، حَتَّى يُؤْتِنَ النَّاسُ أَنْفُسَهُمْ عَلَيْهَا وَيُسْكِنُوا إِلَى أَمْرِ اللَّهِ »	۰/۵
۷	این عبارت را ترجمه کنید. « إِذَا كَانَ مَوْضِعُ جِهَتِكَ مُرْتَفِعًا عَنْ مَوْضِعِ بَدَنِكَ قَدَّرَ لَبِنَةً فَلَا بَأْسَ وَ مَفْهُومُ الشَّرْطِ يَدُلُّ عَلَى الْمَنْعِ مِنَ الزَّائِدِ »	۰/۷۵
	ادامه سؤالات در صفحه سوم	

گروه آورنده: فرزانه بابایی و محمدرضا عادل خانی

تعداد صفحه : ۳	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۹۸/۱۰/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ۱۳۹۸	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۸	بر اساس این عبارت، نظر شهید اول راجع به استعمال خمر چیست ؟ « و ظاهرُ العبارةِ جوازُ استعمالها لِلضَّرورةِ مطلقاً حَتَّى لِلدَّواءِ »	۰/۷۵
۹	این عبارت را ترجمه کنید . « إِذَا دَخَلَ الْوَقْتُ وَجَبَ الطَّهُّورُ وَالصَّلَاةُ » فَإِنَّهُ ظَاهِرٌ بِمَقْتَضَى الْمَفْهُومِ فِي أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَدْخُلِ الْوَقْتُ فَلَا يَجِبُ الطَّهُّورُ وَلَا الصَّلَاةُ »	۰/۷۵
۱۰	نوع مقدمه (عقلی یا شرعی بودن) را مشخص کنید . الف) تهیه وسیله برای رفتن به حج ب) طهارت برای نماز	۰/۵
۱۱	آیا ملازمه ای میان نهی و بطلان این معاملات وجود دارد ؟ الف) نهی از خرید و فروش هنگام نماز جمعه ب) نهی از ربا	۱
۱۲	برای حجیت هر کدام از دلایل فقهاتی ، یک دلیل بیاورید . الف) براءت ب) احتیاط ج) تخییر	۰/۷۵
۱۳	در چه صورت، حکم واقعی اولی ، به حکم واقعی ثانوی تبدیل می شود ؟ یک مثال بنویسید .	۰/۷۵
۱۴	مفهوم موافق را با ذکر یک مثال تعریف کنید .	۰/۵
۱۵	تفاوت بین دلالت عام با دلالت مطلق بر شمولیت و عمومیت چیست ؟	۱
۱۶	علت حجیت اجماع در فقه شیعه چیست ؟	۰/۷۵
۱۷	آیا نهی از یک عمل عبادی ملازم با بطلان آن عبادت است ؟ یک مثال بنویسید .	۱
۱۸	در چه زمان، فقیه برای استنباط حکم شرعی از ادله فقهاتی استفاده می کند؟	۰/۵
۱۹	در زمانی که شک میان وجوب و حرمت باشد، وظیفه ی مکلف چیست ؟	۱
۲۰	در چه زمان مجتهد، براساس ادله فقهاتی حکم به براءت می کند؟	۱
۲۱	با توجه به متن زیر ارکان استصحاب را مشخص کرده و بگویید وظیفه ی مکلف چیست ؟ « مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است. اما اکنون پس از گذشت چند ساعت ، شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقی است یا به دلیلی باطل شده است.»	۱/۵
۲۰	جمع نمره	۲۰
	پیروباشید	

تاریخ امتحان: ۱۳۹۸/۱۰/۱۰	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	ساعت شروع: ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشوردی ماه ۱۳۹۸	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	۱) ب (۱) ۲) د (۲) ۳) ب (۳) ۴) ب (۴) ۵) ج (۵) ۶) الف (۶) ۷) د (۷) ۸) د (۸) (هر مورد ۰/۲۵)	۲
۲	۱) غلط ۲) صحیح ۳) صحیح ۴) صحیح (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۳	۱ - آیات الاحکام: در قرآن ۵۰۰ آیه درباره احکام فقهی وجود دارد که آنها را آیات الاحکام می نامند. ۲ - سنت: قول و فعل و تقریر معصوم (ع) ۳ - اجماع محصل: فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها تحصیل کرد و شخصاً به دست آورده باشد. ۴ - قاعده ملازمه: هر آنچه عقل به آن حکم کند، شرع نیز به همان حکم می کند. (هر مورد ۰/۵)	۲
۴	۱ - وحید بهبهانی ۲ - علامه حلی ۳ - شیخ مرتضی انصاری ۴ - امام خمینی (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۵	۱ - ب ۲ - الف ۳ - د ۴ - هـ (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۶	آن را به صورت تدریجی نازل می کند - تا مطلب در دل مردمان بهتر قرار گیرد و به امر الهی آرامش بگیرند	۰/۵
۷	هرگاه جای پیشانی ات بالاتر از جای بدنت به اندازه یک خشت باشد اشکالی ندارد (۰/۲۵) و مفهوم شرط دلالت می کند بر این که اگر بیشتر باشد مانع صحت نماز خواهد بود (۰/۵)	۰/۷۵
۸	جواز استعمال خمر در حالت ضرورت (۰/۲۵) به نحو مطلق (۰/۲۵) حتی به عنوان دواء (۰/۲۵)	۰/۷۵
۹	هرگاه وقت نماز فرا رسید طهارت و نماز واجب می شود (۰/۲۵) که ظاهر مفهوم آن است که اگر وقت نرسیده باشد طهارت و نماز نیز واجب نخواهد بود. (۰/۵)	۰/۷۵
۱۰	الف) مقدمه عقلی ب) مقدمه شرعی (هر مورد ۰/۲۵)	۰/۵
۱۱	الف) خیر - نهی در این معامله دلالت بر حرمت دارد ولی مقتضی فساد معامله نیست (هر مورد ۰/۲۵) ب) بله - این نهی هم دلالت بر حرمت دارد (۰/۲۵) و هم دلالت بر فساد معامله دارد (۰/۲۵)	۱
۱۲	الف) عقل - کتاب و سنت ب) عقل - نقل ج) امر بدیهی است و نیاز به استدلال ندارد. (هر مورد ۰/۷۵)	۰/۷۵
۱۳	با ملاحظه ی اوضاع و شرایط خاص و تنها برای چنین شرایط، حکم واقعی ثانوی وضع می شود (۰/۲۵) مثال: سفر به خودی خود (حکم واقعی اولی) امری مباح است (۰/۲۵) اما اگر موجب آزردهی پدر یا مادر شود حکم واقعی ثانوی آن حرمت است (۰/۲۵)	۰/۷۵

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:	رشته : علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۸/۱۰/۱۰
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع : ۱۰ صبح	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشوردی ماه ۱۳۹۸		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۴	مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است (۰/۲۵) فلا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍّ (۰/۲۵)	۰/۵
۱۵	دلالت عام بر شمول به واسطه ی الفاظ عموم است (۰/۲۵) که برای معنای شمولیت و عموم وضع شده (۰/۲۵) اما دلالت مطلق به وسیله شرایطی است که به آن ها مقدمات حکمت می گویند . (۰/۲۵) دلالت مطلق بر شمول از الفاظ وضع شده استفاده نمی شود (۰/۲۵) (اگر دانش آموزی فقط الفاظ عموم را برای عام و مقدمات حکمت را برای مطلق بیان کرده باشد کافی است و نمره کامل تعلق می گیرد .)	۱
۱۶	حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم (ع) است .	۰/۲۵
۱۷	بله نهی از عبارت مقتضی فساد و بطلان آن عبارت است . بدین معنی که اگر مکلف آن اعمال را انجام دهد کارش فاسد و باطل است (۰/۵) مثال : روزه گرفتن در عید فطر ، قربان ، نماز خواندن با لباس غضبی (یک مثال ۰/۵)	۱
۱۸	تنها پس از جهل به حکم واقعی (۰/۲۵) و یأس از دستیابی به حکم واقعی (۰/۲۵) از ادله فقاهتی استفاده می شود.	۰/۵
۱۹	تخیر (۰/۵) یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است (۰/۵)	۱
۲۰	گاهی مجتهد به اصل تکلیف شک دارد (۰/۲۵) مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه (۰/۲۵) ولی در ادله اجتماعی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد (۰/۲۵) در اینجا مجتهد حکم به عدم تکلیف و مباح بودن آن عمل می کند (۰/۲۵)	۱
۲۱	۱ - یقین سابق : یقین سابق نسبت به وضو ۲ - شک لاحق : شک نسبت به بقای وضو ۳ - وحدت متعلق یقین و شک : وضو ۴ - هم زمانی یقین و شک : یقین به داشتن وضو و شک در بطلان وضو در یک زمان وظیفه مکلف : با توجه به اصل استصحاب ، به یقین سابق عمل کند و به شک بعدی توجه نکند (همچنان با وضو محسوب می شود .) ذکر هر کدام از ارکان استصحاب (۰/۲۵) بیان وظیفه مکلف (۰/۵ نمره)	۱/۵
۲۰	جمع نمره	
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۴/۹	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خردادماه ۱۳۹۹	

نمره	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	ردیف
------	---------------------------	------

سؤالات بخش الزامی.....		
دانش آموزان عزیز به سؤال های ۱ تا ۶ برای کسب ۱۶ نمره پاسخ دهید .		
۰/۵	۱- خرید و فروشی در نزد امام معصوم «ع» انجام می شود و امام با سکوت خود صحت آن را تأیید می کند. الف) فعل معصوم «ع» ب) سخن و قول معصوم «ع» ج) تقریر معصوم «ع» د) نظر معصوم «ع»	۱
۰/۵	۲- در کدام یک از موارد زیر مقدمه ی عقلی است؟ الف) وضو برای نماز ب) تهیه ی وسیله برای رفتن به حج ج) طهارت برای نماز د) گفتن اذان قبل از نماز	۰/۵
۰/۵	۲- معنای اصطلاحات زیر را در پاسخ نامه بنویسید. ۱- حکم واقعی ۲- اجماع منقول ۳- قاعده ی ملازمه	۰/۵
۰/۵	۳- درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید. ۱- علم فقه روش صحیح استنباط از منابع را به ما می آموزد. ۲- مفسر ، آیتی را که می توان از آنها حکم شرعی استنباط کرد، جمع آوری و تفسیر می کند. ۳- دلالت مطلق بر شمول به واسطه ی الفاظ عموم است. ۴- میان نهی و بطلان معامله ، ملازمه ای وجود ندارد.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۰/۵	۴- در عبارات زیر «نص، ظاهر(وجوب، استحباب، مباح)، مفهوم موافق، مفهوم مخالف، عام، خاص، مطلق، مقید» را مشخص کنید. ۱- إِذَا كَانَ الْمَاءُ قَدَرٌ كَرُّ لَمْ يَنْجَسْهُ شَيْءٌ. ۲- كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ. ۳- حُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرْمًا. ۴- إِذَا جَازَ أَكَلَ نَفْسَ مَالِهِ وَأَعْدَامَهُ بِالْكَلْبِ، فَالصَّلَاةُ فِي ثَوْبِهِ الَّتِي هِيَ مِنَ الْعِبَادَةِ وَ يَحْصُلُ لَهُ الْإِجْرُ وَ الثَّوَابُ، مَعَ بَقَائِهِ عَلَى حَالِهِ مِنْ غَيْرِ نَقْصٍ وَ لَا تَغْيِيرٍ يَضُرُّ، بِالطَّرِيقِ الْأُولَى. ۵- صَلَّى مَعَ الطَّهَارَةِ. ۶- قَمَّ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
ادامه سؤال ها در صفحه دوم		

گروه آوازنده: فرزانه بابایی و محمدرضا عادل خانی

تعداد صفحه: ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۴/۹	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خردادماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۵	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:</p> <p>۱- پاسخ امام باقر «ع» به این سؤال که: از کجا دانستید که در مسح وضو باید تنها قسمتی از سر و پا را مسح کرد، چه بود؟</p> <p>۲- دو کتاب بی نظیر شیخ انصاری را در فقه و اصول فقه، که تا امروز منبع درسی حوزه های علمیه شیعه است، نام ببرید؟</p> <p>۳- در چه علمی، به بررسی تک تک راویان حدیث از جهت توثیق و تفسیق می پردازد؟</p> <p>۴- این عبارت به چه موضوعی اشاره می کند؟ «یعنی ان یرد اکل الربا علی صاحبه الفضل الذی اخذة عن رأس ماله»</p> <p>۵- دلیل شیعیان بر این که صلوات بر پیامبر «ص» در دو تشهد واجب است، چیست؟</p> <p>۶- چرا نهی در عبادات ملازم با بطلان آن عبادت است؟</p> <p>۷- این عبارت بیانگر کدام حکم فقهی است: «لا یجوز الذهب للرجل اجماعاً و لا صلاة فی مطلق الملبوس من الذهب و لو خاتماً».</p>	<p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p>
۶	<p>سؤالات تشریحی:</p> <p>۱- استدلال کردن به عمومیت داشتن عام (ظهور عام در شمولیت) در چه زمانی جایز است؟</p> <p>۲- تفاوت بین خبر متواتر و اجماع در چیست؟</p> <p>۳- این عبارت را ترجمه کنید و بگویید که برای اثبات چه موضوعی مطرح می شود؟ « إذا دخل الوقت وجب الطهور و الصلاة » فانه ظاهر بمقتضى المفهوم فی انه ان لم یدخل الوقت فلا یجب الطهور و لا الصلاة.</p> <p>۴- معنای واژه ی فقه در لغت و در اصطلاح قرآنی و علوم اسلامی چیست؟</p>	<p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱/۵</p> <p>۱</p>
۷	<p>..... سؤالات بخش انتخابی</p> <p>دانش آموز عزیز از ۸ قسمت سؤال زیر (۱ تا ۸) چهار سؤال را به دلخواه انتخاب و با ذکر شماره سؤال در پاسخ نامه، پاسخ دهید.</p> <p>۱- در چه زمان فقیه به ادله فقهی رجوع می کند؟</p> <p>۲- در اصول فقه اصلی ترین دلیل بر حجیت استصحاب چیست؟ یک مورد را نام ببرید.</p> <p>۳- وظیفه ی مکلفی که میان حرمت و وجوب شک کند، چیست؛ با ذکر یک مثال توضیح دهید.</p> <p>۴- با ذکر یک مثال، عدم وحدت متعلق یقین سابق و شک لاحق را بنویسید؟</p> <p>۵- دو وظیفه ی خطیر فقیه را بیان کنید؟</p> <p>۶- نقش امام خمینی در ارتقای جایگاه فقه چه بود؟</p> <p>۷- آیات الاحکام مشتمل بر چه موضوعات مختلف فقهی است؟ (ذکر ۴ مورد)</p> <p>۸- ظهور امر و نهی در وجوب و حرمت مشروط به چه شرایطی می باشد؟</p>	<p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p> <p>۱</p>
	پیروزباشید	جمع نمره ۲۴

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۴/۹
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع: ۸ صبح	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	پاسخ سؤالات الزامی:	
۱	۱- گزینه ج ۲- گزینه ب هر کدام ۰/۵ نمره	۱
۲	۱- گاهی فقیه در راه کشف حکم یک موضوع به قانونی دست می یابد که واقعاً از طرف خداوند برای آن موضوع وضع شده است. ۰/۵ ۲- فقیه شخصاً فتاوی مجمعین را ندیده بلکه فقیه دیگری که اجماع را تحصیل کرده وجود این اجماع را نقل کرده و او به استناد این اجماع نقل شده، فتوا می دهد. (۱ نمره) ۳- هر آن چه عقل به آن حکم کند شرع نیز به همان حکم می کند. ۰/۵	۲
۳	۱- نادرست ۲- درست ۳- نادرست ۴- درست (هر مورد ۰/۵)	۲
۴	۱- مفهوم مخالف ۲- عام ۳- نص ۴- مفهوم موافق ۵- مقید ۶- ظاهر (استحباب) (هر مورد ۰/۵)	۳
۳/۵	۱- زیرا خداوند در قران می فرماید: و امسحوا برؤسکم. ۰/۵ ۲- مکاسب- فرائد الاصول (رسائل) ۰/۵ ۳- علم رجال ۰/۵ ۴- خورنده ی ربا باید آنچه بیش از سرمایه اش را که گرفته به صاحبش بازگرداند. ۰/۵ ۵- اجماع ۰/۵ ۶- زیرا در عبادت نیت و قصد قربت لازم است. ۰/۵ ۷- حکم حرمت استفاده از طلا برای مردان. ۰/۵	۳/۵
۴/۵	۱- بعد از این که درباره ی مخصص های احتمالی جست و جوی کامل به عمل آید و پس از اطمینان به عدم آن می توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد. (۱ نمره) ۲- خبر متواتر ناقل عین سخن معصوم است ولی اجماع بیانگر نظر و رأی معصوم است. خبر متواتر دلیل لفظی است ولی اجماع دلیل غیر لفظی (لبی) است. ذکر یک تفاوت کافی است. (۱ نمره) ۳- ترجمه: «هر گاه وقت نماز فرا رسید طهارت و نماز واجب می شود» که ظاهر مفهوم آن است که اگر وقت نرسیده باشد طهارت و نماز نیز واجب نخواهد بود. اثبات وجوب غیرى وضو. ۱/۵ ۴- معنای لغوی فقه بصیرت در تمامی اجزاء و ارکان اسلام اعم از اصول و فروع دین است. در اصطلاح به فهم بخش خاصی از مسائل دینی گفته می شود یعنی فهم دقیق و عمیق مقررات عملی و فرعی اسلامی با استفاده از منابع آن. (۱ نمره)	۴/۵

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:	رشته : علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۴/۹
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع : ۸ صبح	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۷	<p>پاسخ سؤالات انتخابی :</p> <p>۱- در زمانی که مجتهد و مقلدین او در مقام عمل دچار تحیر شدند و نسبت به حکم واقعی شک دارند. (۱ نمره)</p> <p>۲- روایات متعدد ، از جمله فرمایش امام موسی کاظم «ع» و امام صادق «ع» که می فرمایند به یقین عمل کنید زیرا شک یقین را از بین نمی برد. (۱ نمره)</p> <p>۳- تخییر، مثلاً در مورد حکم کسی که نذر کرده است تا روز معینی را در سفر روزه بگیرد ، برخی حکم به وجوب عمل به نذر و برخی دیگر حکم به حرمت مطلق روزه ی مسافر داده اند. (۱ نمره)</p> <p>۴- اگر مکلف در زمان سابق به وضو یقین داشته ولی متعلق شک لاحق او غسل باشد. (۱ نمره)</p> <p>۵- باید به مفاد آیه نفر عمل کند و تمام توان خود را برای فهم دقیق حکم الهی صرف نماید و از سوی دیگر باید نهایت دقت و احتیاط را به کار برد تا مبادا فتوایی خلاف حکم الهی صادر نماید. (۱ نمره)</p> <p>۶- ایشان فقه و فقاها را بسط و گسترش داد و آن را از جنبه های خصوصی و فردی به جنبه های عمومی ، سیاسی و حکومت داری تسری بخشید. (۱ نمره)</p> <p>۷- آیات عبادی - حقوقی - جزائی - ازدواج - طلاق (۴ مورد هر مورد ۲۵/۰)</p> <p>۸- الف- از سوی فرد عالی به دانی صادر شود. ب- قرینه ای که صیغه را به معنای استحباب یا کراهت یا اباحه منحرف کند وجود نداشته باشد. (۱ نمره)</p>	۸
	جمع نمره	۲۴
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرید .		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	---------------------------	------

..... بخش الزامی

دانش آموز عزیز به سؤالات (۱ تا ۱۷) برای کسب ۱۶ نمره پاسخ دهید.

۰/۵	گزینه های صحیح را انتخاب کنید. کدام علم برای فقیه ، دلیل را از غیر دلیل و حجت را از غیر حجت متمایز می سازد؟ (۱) علم منطق (۲) علم تفسیر (۳) علم اصول فقه (۴) علم درایه	۱
۰/۵	تفسیر آیات الاحکام از اقسام کدام تفاسیر شمرده می شود؟ (۱) تفسیر روایی (۲) تفسیر موضوعی (۳) تفسیر ادبی (۴) تفسیر اجتهادی	۲
۰/۵	این عبارت بیانگر کدام مفهوم است: «لیس لعرق ظالم حق». (۱) مفهوم وصف (۲) مفهوم موافق (۳) مفهوم مخالف (۴) مفهوم اولویت	۳
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵	معنای اصطلاحات زیر را در پاسخ نامه بنویسید. الف) سنت ب) فعل نهی پ) مفهوم مخالف ت) اجماع ث) مقدمه شرعی ج) واجب غیری	۴
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) واژه ی فقه در اصطلاح قرآنی، بصیرت در تمامی اجزاء و ارکان اسلام است. ب) به خبری که یقین به صدور آن از امام معصوم «ع» نداریم جزء خبر واحد است. پ) فعل امر در این عبارت دلالت بر وجوب دارد. «اللهم اشف کل مریض». ت) اجماع، ناقل عین سخن معصوم «ع» است. ث) چنان که خود حج واجب است؛ لازمه ی عقلی آن که مقدمات حج می باشد نیز لازم است.	۵
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. ۶ به اعتقاد دانشمندان شیعه، مؤسس علم اصول فقه چه کسی است؟ ۷ نظریه ی اندیشه ی مردم سالاری دینی توسط کدام یک از فقهای معاصر عرضه شد؟ ۸ انواع اجماع را نام ببرید. ۹ دلیل عقلی در چه زمان حجیت دارد؟ ۱۰ چرا ملازمه ای میان نهی از معاملات و بطلان آن اعمال (معاملات) وجود ندارد؟ ۱۱ چرا روزه گرفتن در عیدین باطل است؟	۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱
	ادامه سؤال ها در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱۲	به سوالات زیر پاسخ تشریحی دهید. با ذکر یک مثال حکم واقعی اولی و حکم واقعی ثانوی را توضیح دهید.	۱
۱۳	با ذکر یک مثال عام و خاص را تعریف کنید.	۱/۵
۱۴	آیا طبق این آیه «احلَّ اللهُ البیعَ و حَرَّمَ الربا» می توان حکم به حلال بودن بیع به طور مطلق داد؟ توضیح دهید.	۱
۱۵	این عبارت را ترجمه کنید: و الصلاة علی آل النبی فی التشهد واجبة. و قال اکثر اصحاب الشافعی : أنه سنة. دلیلنا : اجماع الفرقه و طریقه الاحتیاط.	۰/۷۵
۱۶	چرا استدلال به عموم عام ، زمانی جایز است که درباره ی مخصّص های احتمالی جست و جوی کامل به عمل آمده باشد؟	۰/۵
۱۷	عبارت زیر را ترجمه کنید: و دلیلنا علی غیریه وجوب الوضوء: الاجماع المتقوله فیہ و فی التیمم و عدم ذکر احد فی الواجبات.	۱
بخش انتخابی		
دانش آموز عزیز: از میان ۸ سؤال زیر (۱۸ تا ۲۵) ۴ سؤال را به دلخواه انتخاب و با ذکر شماره آن در پاسخ نامه بنویسید .		
۱۸	چه عواملی باعث شد که برخی از فقهای شیعه مؤسس علم اصول را اهل سنت بدانند؟	۱
۱۹	با ذکر یک مثال خبر متواتر را تعریف کنید.	۱
۲۰	بر طبق روایات منظور از حجت ظاهری و حجت باطنی چیست؟	۱
۲۱	از جمله مواردی که اصولیون ادعای تلازم میان نهی و بطلان آن را دارند؛ نام ببرید.	۱
۲۲	چهار مورد از ارکان استصحاب را نام ببرید.	۱
۲۳	جایگاه اجرای اصول عملیه (ادله ی فقهاتی) را بنویسید؟	۱
۲۴	در چه زمان مجتهد از ادله ی فقهاتی برائت استفاده می کند؟	۱
۲۵	چرا برای بیان حجیت تخیر نیازی به بیان استدلال نیست؟	۱
۲۴	جمع نمره	پیروباشید

تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/ ۵/ ۲۸	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه ۱۳۹۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	پاسخ سؤالات الزامی:	
۱	گزینه ۳	۰/۵
۲	گزینه ۲	۰/۵
۳	گزینه ۱	۰/۵
۴	الف (عبارت است از قول و فعل و تقریر معصوم(ع) ب (طلب ترک فعل از فرد عالی به دانی پ (حکم موجود در منطوق با حکم مفهوم یکسان نیست.(در سلب و ایجاب متفاوتند) ت (اتفاق نظر جمعی از علما که کاشف از رای معصوم باشد. ث (اگر مقدمه را شرع تعیین کرده باشد نه عقل ، به آن مقدمه شرعی گویند. ج (از آنجا که وجوب انجام مقدمه از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود و برای خود وجوب مستقلی ندارد به این گونه واجبات واجب گیری گویند.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵
۵	الف (غلط ب (صحیح پ (غلط ت (غلط ث (صحیح (هر مورد ۰/۵)	۲/۵
۶	امام محمد باقر(ع)	۰/۵
۷	امام خمینی (ره)	۰/۵
۸	اجماع منقول و محصل	۰/۵
۹	هنگامی که برای شخص قطع به حکم شرعی حاصل کند.	۰/۵
۱۰	چون عمل مورد نهی (معاملات) نیاز به قصد قربت ندارد.	۰/۵
۱۱	زیرا نهی در عبادات ملازم با بطلان آن عبادت است.	۰/۵
۱۲	حکم واقعی اولی به صورت مطلق و بدون لحاظ شرائط خاص وضع می شود.مانند رفتن به سفر که به خودی خود امری مباح است . ولی حکم واقعی ثانوی با ملاحظه شرائط و اوضاع خاص وضع می شود مانند اگر سفری موجب آزردهی پدر یا مادر شود حکم آن حرمت است.	۱
۱۳	عام عبارت است از لفظی که برای در برگرفتن همه ی افراد متعلقش وضع شده است مانند همه ی معلمان را احترام کن - خاص لفظی است که دلالت بر برخی از افراد متعلق خود می کند.مانند اکرم بعض الفقراء(بعضی از فقرا را اکرام کن)	۱/۵
۱۴	خیر زیرا در اینجا شارع در مقام بیان قیود و اوصاف بیع نبوده بلکه در صدد بیان اصل مشروعیت آن است.	۱
۱۵	صلوات بر خاندان پیامبر در تشهد واجب است و اکثر پیروان شافعی می گویند که این سنت است. دلیل ما اجماع شیعه و طریق احتیاط است.	۰/۷۵

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع: ۸ صبح	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۶	زیرا در تاریخ شریعت اسلامی، تبلیغ و تبیین احکام تدریجی بوده است.	۰/۵
۱۷	دلیل ما بروجوب غیرى وضو: اجماعاء نقل شده در باب وضو و تیمم است و اینکه هیچ یک از فقها وضو را در زمره ی واجبات (نفسی) نشمرده اند.	۱
	پاسخ سؤالات انتخابی	
	مصحح گرامی:	
	اگر دانش آموز به بیش از ۴ سؤال انتخابی پاسخ داده باشد، فقط ۴ سؤال اول را تصحیح نمایید.	
۱۸	اصحاب ائمه (ع) برای به دست آوردن احکام از روایات صادره از قواعد اصولی استفاده نمی کردند - استفاده از قواعد علم اصول سبب می شود که احادیث اهمیت خود را از دست بدهند.	۱
۱۹	خبری که آن را در هر عصری از زمان معصوم تا زمان عمل کردن و رجوع به آن برای استنباط حکم راویان زیادی آن را نقل کرده اند به گونه ای که کذب یا تحریف یا اشتباه آن محال باشد. مانند: حدیث ثقلین - حدیث غدیر.	۱
۲۰	حجت ظاهری: رسولان و انبیاء و ائمه - حجت باطنی: عقل	۱
۲۱	نهی در عبادات - اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت لازمه ی آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می شود بطلان و فساد آن عمل است.	۱
۲۲	یقین سابق - شک لاحق - وحدت متعلق یقین و شک - هم زمانی یقین و شک.	۱
۲۳	جایگاه رجوع به ادله فقهائی شک به حکم واقعی است. ادله فقهائی تنها پس از جهل به حکم واقعی و یأس از دستیابی به آن، دلیل محسوب می شود.	۱
۲۴	زمانی که مجتهد به اصل تکلیف شک دارد. بدین معنی که هنگام برخورد با مسئله ای شک می کند که مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه ولی در ادله ی اجتهادی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد.	۱
۲۵	زیرا هنگامی که مکلف در واقعه ای قرار می گیرد که از وجوب یا حرمت خالی نیست، عقلاً یکی از آن دو از او صادر می شود و راهی جز انجام یکی را ندارد.	۱
۲۴	جمع نمره	
همکاران محترم: لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد.		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱	گزینه های صحیح را انتخاب کنید. کدام علم برای فقیه ، دلیل را از غیر دلیل و حجت را از غیر حجت متمایز می سازد؟ الف) علم منطق (ب) علم تفسیر (ج) علم اصول فقه (د) علم درایه	۰/۵
۲	تفسیر آیات الاحکام از اقسام کدام تفاسیر شمرده می شود؟ الف) تفسیر روایی (ب) تفسیر موضوعی (ج) تفسیر ادبی (د) تفسیر اجتهادی	۰/۵
۳	این عبارت بیانگر کدام مفهوم است؟ «لیس لعرق ظالم حق» الف) مفهوم وصف (ب) مفهوم موافق (ج) مفهوم مخالف (د) مفهوم اولویت	۰/۵
۴	معنای اصطلاحات زیر را در پاسخ نامه بنویسید. الف) سنت ب) فعل نهی ج) مفهوم مخالف د) اجماع هـ) مقدمه شرعی و) واجب غیری	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵
۵	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) واژه ی فقه در اصطلاح قرآنی، بصیرت در تمامی اجزاء و ارکان اسلام است. ب) به خبری که یقین به صدور آن از امام معصوم «ع» نداریم جزء خبر واحد است. ج) فعل امر در این عبارت دلالت بر وجوب دارد. « اللهم اشف کل مریض» د) اجماع، ناقل عین سخن معصوم «ع» است. هـ) چنان که خود حج واجب است؛ لازمه ی عقلی آن که مقدمات حج می باشد نیز لازم است.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۶	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. به اعتقاد دانشمندان شیعه، مؤسس علم اصول فقه چه کسی است؟	۰/۵
۷	نظریه ی اندیشه ی مردم سالاری دینی توسط کدامیک از فقهای معاصر عرضه شد؟	۰/۵
۸	انواع اجماع را نام ببرید.	۰/۵
۹	دلیل عقلی در چه زمان حجیت دارد؟	۰/۵
۱۰	چرا ملازمه ای میان نهی از معاملات و بطلان آن اعمال (معاملات) وجود ندارد؟	۰/۵
۱۱	چرا روزه گرفتن در عیدین باطل است؟	۰/۵
	ادامه سؤال ها در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
	به سوالات زیر پاسخ تشریحی دهید.	
۱۲	با ذکر یک مثال حکم واقعی اولی و حکم واقعی ثانوی را توضیح دهید.	۱
۱۳	عام و خاص را تعریف کرده ، یک مثال بنویسید.	۱/۵
۱۴	آیا بر طبق این آیه «احلَّ اللهُ البیعَ و حَرَّمَ الربا» می توان حکم به حلال بودن بیع به طور مطلق داد؟ توضیح دهید.	۱
۱۵	این عبارت را ترجمه کنید: « و الصلاةُ علی آلِ النبی فی التشهدِ واجبةٌ. و قال اکثرُ اصحابِ الشافعی : أنه سنةٌ. دلیلنا : اجماعُ الفرقةِ و طریقةُ الاحتیاطِ. »	۰/۷۵
۱۶	چرا استدلال به عموم عام ، زمانی جایز است که درباره ی مخصّص های احتمالی جست و جوی کامل به عمل آمده باشد؟	۰/۵
۱۷	عبارت زیر را ترجمه کنید: « و دلیلنا علی غیریهِ و جوبِ الوضوء: الاجماعُ المنقولَةُ فیهِ و فی التیمم و عدمُ ذکرِ احدٍ فی الواجبات. »	۱
۱۸	چهار مورد از ارکان استصحاب را نام ببرید.	۱
۱۹	جایگاه اجرای اصول عملیه (ادله ی فقهاتی) را بنویسید.	۱
۲۰	در چه زمان مجتهد از ادله ی فقهاتی برائت استفاده می کند؟	۱
۲۱	چرا برای بیان حجیت تخیر نیازی به بیان استدلال نیست؟	۱
	پیروز باشید	جمع نمره
		۲۰

تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۵/۲۸	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	ساعت شروع: ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه ۱۳۹۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	گزینه ج	۰/۵
۲	گزینه ب	۰/۵
۳	گزینه الف	۰/۵
۴	الف (عبارت است از قول و فعل و تقریر معصوم(ع) ب (طلب ترک فعل از فرد عالی به دانی پ (حکم موجود در منطوق با حکم مفهوم یکسان نیست.(در سلب و ایجاب متفاوتند) ت (اتفاق نظر جمعی از علما که کاشف از رای معصوم باشد. ث (اگر مقدمه را شرع تعیین کرده باشد نه عقل ، به آن مقدمه شرعی گویند. ج (از آنجا که وجوب انجام مقدمه از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود و برای خود وجوب مستقلی ندارد به این گونه واجبات واجب غیری گویند.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵
۵	الف (غلط ب (صحیح پ (غلط ت (غلط ث (صحیح (هر مورد ۰/۵)	۲/۵
۶	امام محمد باقر(ع)	۰/۵
۷	امام خمینی (ره)	۰/۵
۸	اجماع منقول و محصل	۰/۵
۹	هنگامی که برای شخص قطع به حکم شرعی حاصل کند.	۰/۵
۱۰	چون عمل مورد نهی (معاملات) نیاز به قصد قربت ندارد.	۰/۵
۱۱	زیرا نهی در عبادات ملازم با بطلان آن عبادت است.	۰/۵
۱۲	حکم واقعی اولی به صورت مطلق و بدون لحاظ شرایط خاص وضع می شود.مانند رفتن به سفر که به خودی خود امری مباح است . ولی حکم واقعی ثانوی با ملاحظه شرایط و اوضاع خاص وضع می شود مانند اگر سفری موجب آزردهی پدر یا مادر شود حکم آن حرمت است.	۱
۱۳	عام عبارت است از لفظی که برای در برگرفتن همه ی افراد متعلقش وضع شده است مانند همه ی معلمان را احترام کن خاص لفظی است که دلالت بر برخی از افراد متعلق خود می کند.مانند اکرم بعض الفقراء (بعضی از فقرا را اکرام کن)	۱/۵

تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/ ۵/ ۲۸	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه ۱۳۹۹	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۴	خیر - زیرا در اینجا شارع در مقام بیان قیود و اوصاف بیع نبوده بلکه در صدد بیان اصل مشروعیت آن است.	۱
۱۵	صلوات بر خاندان پیامبر در تشهد واجب است و اکثر پیروان شافعی می گویند که این سنت است. دلیل ما اجماع شیعه و طریق احتیاط است.	۰/۷۵
۱۶	زیرا در تاریخ شریعت اسلامی ، تبلیغ و تبیین احکام تدریجی بوده است.	۰/۵
۱۷	دلیل ما بر وجوب غیرى وضو: اجتماعات نقل شده در باب وضو و تیمم است و اینکه هیچ یک از فقها وضو را در زمره ی واجبات (نفسی) نشمرده اند.	۱
۱۸	یقین سابق - شک لاحق - وحدت متعلق یقین و شک - هم زمانی یقین و شک	۱
۱۹	جایگاه رجوع به ادله فقهاتی شک به حکم واقعی است . ادله فقهاتی تنها پس از جهل به حکم واقعی و یأس از دستیابی به آن دلیل محسوب می شود .	۱
۲۰	زمانی که مجتهد به اصل تکلیف شک دارد . بدین معنی که هنگام برخورد با مسئله ای شک می کند که مثلاً حکم این مسئله حرمت است یا نه ولی در ادله ی اجتهادی هیچ دلیلی بر حرمت آن نمی یابد.	۱
۲۱	زیرا هنگامی که مکلف در واقعه ای قرار می گیرد که از وجوب یا حرمت خالی نیست ، عقلاً یکی از آن دو از او صادر می شود و راهی جز انجام یکی را ندارد.	۱
	جمع نمره	۲۰
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۱۰/۲۲	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱	گزینه های صحیح را انتخاب کنید. تفاوت حدیث قدسی با آیات قرآن کریم در کدام یک از گزینه های زیر صحیح آمده است؟ الف) آیات قرآن هم لفظ و هم معنا از سوی خداوند فرستاده شده ولی حدیث قدسی فقط لفظ آن از طرف خداوند است. ب) آیات قرآن لفظ آن از سوی خداوند نازل شده ولی حدیث قدسی معنای آن از طرف خدا بر پیامبر نازل شده است. ج) آیات قرآن هم لفظ و هم معنا از سوی خداوند نازل شده است ولی حدیث قدسی معنای آن از طرف خدا نازل شده و پیامبر معانی را در قالب الفاظ بیان کرده است. د) آیات قرآن هم لفظ و هم معنا از سوی خدا فرستاده شده است ولی حدیث قدسی لفظ آن از طرف خدا ولی معنا را پیامبر بیان کرده است.	۰/۵
۲	از آیه شریفه « کتب علیکم القتال و هو کُرهٌ لکم » می فهمیم که جهاد بر مسلمانان واجب است زیرا: الف) کتب نص در وجوب است. ب) کتب ظاهر در وجوب است. ج) کتب نص در استحباب است. د) کتب ظاهر در استحباب است.	۰/۵
۳	در روایت « قد نهی رسول الله «ص» عن بیع الغرر » از کدام مصادیق امر و نهی استفاده شده است؟ الف) اسم فعل ب) فعل مضارع به معنی نهی ج) ماده نهی د) صیغه نهی	۰/۵
۴	کدام یک از عبارات و الفاظ زیر دلالت بر عام می کند: الف) لا تشتم احداً ب) احل الله البیع ج) صلّ د) حرّم الربا	۰/۵
۵	کدام جمله صحیح است؟ الف) اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم اعتماد می کنند. ب) علت اعتماد به فقهای متقدم این است که این بزرگواران نزدیک به عصر ائمه زندگی می کردند. ج) فقهای متقدم دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند. د) همه موارد	۰/۵
۶	نهی در معاملات مقتضی بطلان..... زیرا ملازمه ای میان نهی از آنها و بطلان آن اعمال وجود..... الف) نیست - دارد. ب) نیست - ندارد. ج) هست - ندارد. د) هست - دارد.	۰/۵
۷	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید . طبق آیه نفر « فلو لا نفر من کل فرقة منهم طائفةٌ ... » چه وظیفه ای بر دوش جامعه اسلامی گذاشته شده است؟	۰/۵
۸	دانشمندان اصول قاعده ملازمه را چگونه بیان می کنند؟	۰/۵
۹	طبق این روایت « اغسل وجهک مرة فريضةً و اخرى اسباغاً » فعل امر « اغسل » در مورد شستن بار دوم، بر چه چیز دلالت دارد؟	۰/۵
۱۰	در چه زمان می توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد؟	۰/۵
۱۱	علت حجیت اجماع در فقه شیعه چیست؟	۰/۵
۱۲	بیع و خرید و فروش در روز جمعه بعد از اذان ظهر چه حکمی دارد؟	۰/۵
	ادامه سؤال ها در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۱۰/۲۲	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۳۹۹	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱۳	اصطلاحات زیر را تعریف کنید. الف) ادله فقهی ب) آیات الاحکام ج) خبر غیر مقطوع الصدور د) اجماع محصل هـ) دلیل عقلی	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۱۴	به سوالات زیر پاسخ تشریحی دهید. نقش امام خمینی (ره) را در ارتقای جایگاه فقه توضیح دهید.	۱
۱۵	با ذکر یک مثال مفهوم « اولویت » را توضیح دهید.	۱
۱۶	تفاوت بین دلالت عام با دلالت مطلق بر شمولیت و عمومیت را بنویسید.	۱
۱۷	مفهوم این عبارت را بنویسید. (نیاز به ترجمه تحت اللفظی نیست). يجوزُ عند الاضطرار تناولُ المحرّم من الميتة و الخمر و غیرهما. و مقتضى هذا الاطلاق عدم الفرق بين الخمر و غیره من المحرمات في جواز تناولها عند الاضطرار و الاخبار كثيرةٌ في المنع من استعمالها مطلقاً حتى الاكتحال.	۱/۵
۱۸	حدیث امام صادق(ع) را ترجمه کرده و بگویید با توجه به این روایت ، چه نوع واجبی را اثبات می کند؟ «إذا دخل الوقت وجب الطهورُ و الصلاةُ» فانه ظاهرٌ بمقتضى المفهوم فى أنه إن لم يدخل الوقت فلا يجبُ الطهورُ و لا الصلاةُ.»	۱/۲۵
۱۹	مقصود از جمله «دلیل حیث لا دلیل» در بحث جایگاه ادله فقهی چیست؟	۱
۲۰	منظور از « هم زمانی یقین و شک در اصل استصحاب » چیست؟	۱
۲۱	چرا « نهی » در عبادات مستلزم بطلان آن است؟	۰/۷۵
۲۲	در زمانی که شک میان وجوب و حرمت باشد ، وظیفه مکلف چیست؟	۱
۲۳	هر وقت که یکی از دو ظرف غذا نجس باشد ولی مکلف نمی داند کدام یک از دو ظرف نجس است، وظیفه ی او چیست؟	۱
۲۴	با ذکر یک دلیل چگونه می توان حجیت برائت را اثبات کرد؟	۱
۲۰	جمع نمره	پیروز باشید

تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۱۰/۲۲	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۳۹۹

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	گزینه ج	۰/۵
۲	گزینه الف	۰/۵
۳	گزینه ج	۰/۵
۴	گزینه الف	۰/۵
۵	گزینه د	۰/۵
۶	گزینه ب	۰/۵
۷	وظیفه تفقه در دین و شناخت عمیق آن	۰/۵
۸	هر آنچه عقل به آن حکم کند شرع نیز به همان حکم می کند.	۰/۵
۹	استحباب	۰/۵
۱۰	بعد از جستجوی کامل درباره ی مخصص های احتمالی می توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد.	۰/۵
۱۱	حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم است.	۰/۵
۱۲	حرام	۰/۵
۱۳	الف) هنگامی که فقیه در بیان احکام اجتهادی حکم مسئله ی مورد نظر را نمی یابد؛ اصول و قواعدی به یاری او می آیند که موجب می شود خود و مقلدینش را در مقام عمل از تحیر و سرگردانی نجات دهد این اصول و قواعد همان اصول و قواعد فقهی هستند. ب) در قران ۵۰۰ آیه درباره ی احکام فقهی وجود دارد که آنها را آیات الاحکام گویند. ج) به خبری که یقین به صدورش از معصوم نداریم. (خبر واحد) د) اجماعی که فقیه به وسیله ی تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها، شخصاً تحصیل کرده است. ه) هر حکم عقلی ای که نتیجه ی ان قطع به حکم شرعی باشد.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۱۴	ایشان فقه و فقهت را که تا این زمان بیشتر به اصطلاح جنبه های خصوصی و فردی افراد خلاصه شده بود بسط و گسترش داد و آن را به جنبه های عمومی و سیاسی و حکومت داری تسری بخشید.	۱
۱۵	خداوند در قران می فرماید «فلاتقل لهما اف» در این آیه فرزند از گفتن اف به پدر و مادرش نهی شده است پس حرام است. پس امور شدیدتر از اف مثل توهین هم به طریق اولی حرام است از این رو به مفهوم موافق، مفهوم اولویت نیز می گویند.	۱
۱۶	دلالت عام بر عموم به واسطه ی الفاظ عموم است ولی دلالت مطلق به وسیله ی شرایطی است که به آنها مقدمات حکمت گویند.	۱
۱۷	لفظ المحرم عام است پس خوردن میته و خمر و غیر آن در هنگام اضطرار جایز است. اما روایات زیادی نسبت به خمر تفاوت قائل شدند و استفاده از آن حتی در شرایط اضطرار منع شده حتی به اندازه سرمه کشیدن. زیرا مخصص همان روایات در باب حرمت خمر است.	۱/۵
۱۸	وجوب غیری وضو-هرگاه وقت نماز فرا رسید طهارت و نماز واجب می شود که ظاهر مفهوم آن این است که اگر وقت نرسیده باشد طهارت و نماز نیز واجب نخواهد بود.	۱/۲۵

تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۱۰/۲۲	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۳۹۹

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۹	زمانی دلیل فقهاتی دلیل است که دلیل اجتهادی نباشد.	۱
۲۰	یعنی مکلف در یک زمان هم نسبت به حالت سابقه یقین و هم نسبت به بقای آن شک داشته باشد . پس اگر ابتدا یقین داشته باشد و سپس یقینش تبدیل به شک شود استصحاب جاری نخواهد بود.	۱
۲۱	زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می کند، آن عمل مبغوض اوست و انجام دهنده آن مورد خشم و غضب خداوند قرار می گیرد و شرط صحت اعمال عبادی قصد قربت است.	۰/۷۵
۲۲	تخییر- مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است.	۱
۲۳	بر مکلف است که به گونه ای عمل کند که نسبت به فراغت ذمه اش از تکلیف یقین کند . پس از هر دو ظرف غذا باید اجتناب کند(احتیاط)	۱
۲۴	عقل - کتاب - سنت - ذکر یک مورد همراه با توضیح آن کافی است.	۱
	جمع نمره	۲۰
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۳/۴	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱	تعریف اصطلاحات زیر را بنویسید. دلیلُ حیثُ لا دلیلَ	۲
۲	اجماع محصل	
۳	واجب غیرى	
۴	اصل عملی احتیاط	
۵	عبارات صحیح یا غلط را مشخص کنید. فعل امر و نهی همیشه ظهور در وجوب و حرمت دارد. دلالت عام برشمولیت به واسطه ای مقدمات حکمت است. تهیه وسایل برای رفتن به حج ، یک مقدمه عقلی است. وَ النَّهْيُ فِي الْعِبَادَةِ يَدُلُّ عَلَى الْفَسَادِ.	۲
۹	جاهای خالی را کامل کنید. به جمله ای که عام را از عمومیت خارج می کند گویند.	۲
۱۰	خبر متواتر ناقل عین سخن معصوم «ع» است ، اما اجماع می باشد.	
۱۱	قاعده ملازمه یعنی هر آنچه عقل به آن حکم کند، نیز به همان حکم می کند.	
۱۲	اصلی ترین دلیل بر حجیت استصحاب است.	
۱۳	در برخورد با هریک از این موارد از کدام اصول عملیه استفاده می شود؟ شک در اصل تکلیف	۲
۱۴	هم زمانی یقین سابق و شک لاحق	
۱۵	شک میان وجوب و حرمت	
۱۶	حکم نمازگزارى که از روی فراموشى ، جهر و اخفات را در نماز رعایت نمی کند.	
۱۷	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. مهم ترین وظیفه ی علم اصول فقه چیست؟	۵
۱۸	تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟	
۱۹	یکی از شرائط مفهوم داشتن جمله ی شرطیه را بنویسید؟	
۲۰	دلیل عام بودن لفظ اَحَدًا در این جمله چیست؟ «لا تشتم احداً».	
۲۱	این عبارت را ترجمه کنید. «الظاهرُ جوازُالتناولِ معَ الظنِّ ببقاءِ اللَّیْلِ».	
۲۲	با ذکر یک دلیل بنویسید که چرا اکثر فقها به اجماع فقهای متقدم تکیه می کردند؟	
	ادامه سؤال ها در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۳/۴	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۲۳	برای مقدمه ی شرعی یک مثال بنویسید.	
۲۴	حکم فقهی « بیع وقت النداء» چیست؟	
۲۵	یک مثال برای وحدت متعلق یقین و شک بنویسید .	
۲۶	برای اثبات حجیت احتیاط از چه دلائلی می توان استفاده کرد؟	
۷	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید:	
۲۷	چه تفاوتی بین نظر شیعه با نظر مستشرقین درباره ی مؤسس علم اصول وجود دارد؟	
۲۸	با ذکر یک مثال حکم ظاهری را توضیح دهید.	
۲۹	خبر متواتر و خبر واحد را با هم مقایسه کنید.	
۳۰	با ذکر یک مثال مفهوم اولویت را توضیح دهید.	
۳۱	توضیح دهید که چگونه می توان با استفاده از قید، مطلق را به مقید تبدیل کرد؟	
۳۲	ترجمه این عبارت را بنویسید: «و مقتضی هذا الاطلاق عدم الفرق بین الخمر و غیره من المحرمات فی جواز تناولها عند الاضطرار».	
۳۳	در چه زمان میان نهی و بطلان آن، تلازم عقلی وجود دارد و چرا؟	
۲۰	جمع نمره	پیروzbاشید

تاریخ امتحان : ۱۴۰۰ / ۳ / ۴	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه ۱۴۰۰	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	دلیل فقهاتی دلیل است در آنجایی که دلیل اجتهادی نباشد.	۰/۵
۲	فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها تحصیل کرده و شخصا به دست آورده باشد .	۰/۵
۳	برای خود وجوب مستقلى ندارد ، بلکه وجوب خود از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود .	۰/۵
۴	فرد نسبت به اصل تکلیف هیچ شکی ندارد ولی نسبت به این که تکلیف به چه چیز تعلق گرفته شک دارد .	۰/۵
۵	غلط	۰/۵
۶	غلط	۰/۵
۷	صحیح	۰/۵
۸	صحیح	۰/۵
۹	خاص (مخصص)	۰/۵
۱۰	بیانگر رأی و نظر معصوم است .	۰/۵
۱۱	شرع	۰/۵
۱۲	روایات	۰/۵
۱۳	برائت	۰/۵
۱۴	استصحاب	۰/۵
۱۵	تخییر	۰/۵
۱۶	برائت	۰/۵
۱۷	روش صحیح استنباط حکم شرعی را به فقیه نشان می دهد .	۰/۵
۱۸	تفسیر موضوعی	۰/۵
۱۹	میان شرط و جواب ملازمه برقرار باشد - جواب متوقف و مترتب بر وجود شرط باشد - سببیت شرط برای جواب ، انحصاری باشد (یک مورد کافی است.)	۰/۵
۲۰	قرار گرفتن نکره در سیاق نهی	۰/۵
۲۱	ظاهر ، جواز تناول (ادامه خوردن سحری) با ظن به بقای شب (و نرسیدن به وقت اذان صبح) است .	۰/۵
۲۲	این فقها نزدیک عصر ائمه زندگی می کردند و دقت فراوانی در پیروی از روایات داشته اند .	۰/۵
۲۳	طهارت برای نماز	۰/۵
۲۴	دلالت بر حرمت چنین بیعی دارد اما مقتضی فساد و بطلان آن نیست .	۰/۵
۲۵	فرد قبلاً یقین به داشتن وضو داشته و در زمان بعد هم مورد شک درباره ی وضو واقع شده	۰/۵
۲۶	دلایل عقلی و دلایل نقلی	۰/۵
۲۷	از نظر مستشرقین مؤسس علم اصول محمدبن ادریس شافعی است ولی شیعیان با توجه به تعالیم ائمه معصومین ، امام محمدباقر(ع) و امام صادق(ع) را مؤسسان این علم می دانند .	۱

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس:	رشته: علوم و معارف اسلامی	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۳/۴
پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه	ساعت شروع: ۸ صبح	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه ۱۴۰۰		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۲۸	هنگامی که فقیه با جستجو در منابع فقه، به حکم واقعی دست پیدا نمی کند و نمی تواند برای حکم آن دلیلی بیابد و از این رو در حالت شک قرار می گیرد. برای این که مکلفین در مقام عمل سرگردان نمانند به سراغ حکم ظاهری می روند. مثال: مکلف نسبت به حرمت عملی شک می کند و با جستجوی فراوان دلیلی برای آن پیدا نمی کند. لذا از این حکم ظاهری استفاده می شود (هر چیزی حلال است مگر این که یقین پیدا کنی حرام است)	۱
۲۹	خبر متواتر خبر مقطوع الصدور است و ما یقین به صدور آن از معصوم داریم ولی خبر واحد جزء خبر غیر مقطوع الصدور است یعنی یقین به صدور آن از معصوم نداریم.	۱
۳۰	خداوند در قرآن می فرماید «فلا تقل لهما اف» در این آیه فرزند از گفتن اف به پدر و مادرش نهی شده، پس حرام است. و مفهوم موافق آن این است که امور شدیدتر از اف مثل توهین هم به طریق اولی حرام است.	۱
۳۱	گاهی اوقات حکم به صورت مطلق بیان می شود ولی به وسیله قید متصل و منفصل به مقید تبدیل می شود. گاه این قید به صورت متصل یعنی همراه همان جمله بیان کننده مطلق می آید و گاه قید به صورت منفصل یعنی پس از مدت زمانی برای توضیح بیشتر بعد از مطلق بیان می شود و در هر دو صورت مطلق تبدیل به مقید می شود.	۱
۳۲	و مقتضای این اطلاق (المحرّم) آن است که فرقی بین خمر با محرّمات غیر آن در این که در شرایط اضطراری خوردنش جایز باشد نیست.	۱
۳۳	در زمانی که نهی از یک عمل عبادی باشد. زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می کند در واقع آن عمل مبعوض خداوند است و انجام دهنده آن عمل نیز مورد خشم و غضب خداوند خواهد بود و در عبادت، نیت و قصد قربت لازم است.	۱
	جمع نمره	۲۰
همکاران محترم: لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد.		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۶/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱	عبارات صحیح و غلط را در پاسخ نامه مشخص کنید. دلیل اجتهادی دلیل است ، در آنجایی که دلیل فقهاتی نباشد.	۰/۵
۲	مؤسس عصر تجدید روش استنباط ، وحید بهبهانی بود.	۰/۵
۳	اکثر فقها به اجماع های نقل شده از سوی فقیهان متقدم اعتماد می کنند .	۰/۵
۴	اگر در روز جمعه بعد از اذان ظهر ، بیعی صورت گیرد ، آن بیع باطل است .	۰/۵
۵	برای هر کدام از موارد زیر یک مثال بزنید . مفهوم اولویت	۰/۵
۶	اصل عملی احتیاط	۰/۵
۷	واجب غیری	۰/۵
۸	مقدمه عقلی	۰/۵
۹	اصطلاحات زیر را تعریف کنید . خبر مقطوع الصدور	۰/۵
۱۰	برائت	۰/۵
۱۱	مفاهیم مناسب عبارت های سمت راست را در سمت چپ پیدا کرده و در پاسخ نامه بنویسید . مطلق (الف) مفهوم وصف	۰/۵
۱۲	مَطْلُ الغنی ظلمٌ . (ب) كل نفس ذائقة الموت .	۰/۵
۱۳	عام (ج) ظاهر	۰/۵
۱۴	كُتِبَ علیكم القتال . (د) مقدمات حکمت (هـ) نص	۰/۵
۱۵	عبارات زیر را با کلمات مناسب در پاسخ نامه تکمیل کنید . در فقه شیعه ، اجماع زمانی حجیت دارد که	۰/۵
۱۶	اصولپون معتقدند دلیل عقل عبارت است از هر حکم عقلی ای که نتیجه آن باشد .	۰/۵
۱۷	با تکیه بر اصل عملی جایز است که فرد با ظن به بقای شب ، به خوردن سحری خود ادامه دهد .	۰/۵
۱۸	برای حجیت احتیاط به دو دلیل و می توان استناد کرد .	۰/۵
	ادامه سؤال ها در صفحه دوم	

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۶/۱۰	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید .	
۱۹	در چه زمان از اصل عملی تخییر استفاده می شود ؟	۰/۵
۲۰	اندیشه مردم سالاری دینی توسط چه کسی ایجاد شد ؟	۰/۵
۲۱	معنای لغوی فقه ، چیست ؟	۰/۵
۲۲	اصلی ترین فلسفه ی تأسیس علم اصول فقه چیست ؟	۰/۵
۲۳	در چه زمان نهی در معاملات ، مقتضی بطلان آن معامله است ؟	۰/۵
۲۴	دانشمندان اصول ، با استفاده از این عبارت «کل ما حکم به العقل حکم به الشرع» چه قاعده ای را بیان می کنند؟	۰/۵
۲۵	اگر علم مکلف به تکلیف ، علم اجمالی باشد ، از کدام اصل عملی استفاده می کند ؟	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۲۶	با چه شرایطی امر ظهور در وجوب و نهی ظهور در حرمت دارد ؟ (ذکر دو شرط)	۱
۲۷	چه تفاوتی بین خبر متواتر و اجماع وجود دارد ؟	۱
۲۸	در چه زمان ، نهی در عمل ، دلالت بر بطلان و فساد آن عمل می کند ؟ چرا ؟	۱
۲۹	چه تفاوتی بین آیات قرآن و حدیث قدسی وجود دارد ؟	۱
۳۰	با ذکر یک مثال ، چهار رکن استصحاب را مشخص کنید .	۱/۵
۳۱	با استفاده از قید متصل ، چگونه مطلق به مقید تبدیل می شود ؟ با ذکر مثال	۱
۳۲	این عبارت را ترجمه کنید . الصلاة وَ بِهِ قَالَ الشافعی فی التشهد الاخیر . دلینا : اجماع الفرقه و طریقه الاحتیاط	۱
۲۰	جمع نمره	پیروز باشید

تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۶/۱۰	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	ساعت شروع: ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۴۰۰	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	غلط	۰/۵
۲	صحیح	۰/۵
۳	صحیح	۰/۵
۴	غلط	۰/۵
۵	به پدر و مادر، اف نگویید. مفهوم اولویت آن: توهین و ناسزاگویی هم به طریق اولی حرام است.	۰/۵
۶	اگر یکی از دو ظرف غذا نجس باشد، ولی نمی داند کدام یک، بنابر احتیاط از هر دو ظرف باید اجتناب کند.	۰/۵
۷	وضو	۰/۵
۸	تهیه وسیله برای رفتن به حج	۰/۵
۹	خبری که ما به صدور آن از معصوم قطع و یقین داریم.	۰/۵
۱۰	اگر مجتهد به اصل تکلیف شک کند، ولی در ادله اجتهادی هیچ دلیلی بر حرمت یا وجوب آن نمی یابد.	۰/۵
۱۱	مقدمات حکمت (قسمت د)	۰/۵
۱۲	مفهوم وصف (قسمت الف)	۰/۵
۱۳	کل نفس ذائقه الموت (قسمت ب)	۰/۵
۱۴	نص (قسمت ه)	۰/۵
۱۵	کاشف از رأی معصوم باشد.	۰/۵
۱۶	قطع به حکم شرعی	۰/۵
۱۷	استصحاب	۰/۵
۱۸	عقلی و نقلی	۰/۵
۱۹	زمانی که شک ما میان وجوب و حرمت باشد.	۰/۵
۲۰	امام خمینی (رحمه الله علیه)	۰/۵
۲۱	بصیرت در تمامی اجزا و ارکان اسلام اعم از اصول و فروع دین	۰/۵
۲۲	به دست آوردن احکام شرعی و وظایف عملی	۰/۵
۲۳	ربا	۰/۵
۲۴	قاعده ی ملازمه	۰/۵
۲۵	احتیاط	۰/۵
۲۶	۱ - امر و نهی از سوی فرد عالی به دانی صادر شود ۲ - همراه آن قرینه ای که صیغه را به معنای استحباب یا کراهت یا اباحه منصرف کند، وجود نداشته باشد. (۲ مورد هر مورد ۰/۵)	۱

تاریخ امتحان : ۱۴۰۰/۶/۱۰	رشته : علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	ساعت شروع : ۸ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریورماه ۱۴۰۰	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۲۷	خبر متواتر عین سخن معصوم (ع) است و جزء دلیل لفظی است ولی اجماع بیانگر نظر و رأی معصوم (ع) است و جزء دلیل غیر لفظی است . (هر مورد ۰/۵)	۱
۲۸	نهی در عبادات زیرا در عبادات قصد و نیت قربت لازم است .	۱
۲۹	آیات قرآن هم لفظ و هم معنا از سوی خداوند است ، اما در حدیث قدسی ، خداوند معنا را بر پیامبرش نازل کرده و رسول اکرم (ص) آن معانی را در قالب الفاظ خود بیان فرموده است .	۱
۳۰	اگر مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است (یقین سابق) اما اکنون ، پس از گذشت چند ساعت (هم زمانی یقین و شک) شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقی است یا نه دلیلی باطل شده است (شک لاحق) در اینصورت مکلف بنا بر اصل استصحاب به یقین سابق خود عمل می کند و وحدت متعلق یقین و شک (وضو)	۱/۵
۳۱	قید متصل قیدی است که همراه همان جمله بیان کننده مطلق می آید. مانند : صل مع الطهاره . قیدمع الطهاره متصل به صل آمده و اطلاق آن را مقید به طهارت کرده است .	۱
۳۲	صلوات بر پیامبر (ص) در دو تشهد واجب است و رکنی از ارکان نماز است و شافعی نیز این نظر را در تشهد آخر پذیرفته است . دلیل ما بر این حکم : اجماع شیعه و نیز احتیاط است .	۱
	جمع نمره	۲۰
همکاران محترم : لطفاً به مفهوم های صحیح و منطقی دیگر نمره تعلق گیرد .		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۲۷	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
۱	<p>گزینه های صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>۱- رفتار عملی معصوم است که در مقام عمل به احکام انجام داده است، مثل عمل رسول اکرم(ص) در حجه الوداع: الف) تقریر معصوم ب) سخن و قول معصوم ج) فعل معصوم د) نظر معصوم</p> <p>۲- زمانی که شک حالت سابقه ندارد و شک در نوع تکلیف است چه اصلی جاری می شود؟ الف) اصل تخییر ب) اصل برائت ج) اصل استحباب د) اصل احتیاط</p>	۰/۵ ۰/۵
۲	<p>معنای اصطلاحات زیر را در پاسخ نامه بنویسید.</p> <p>۱- اجماع محصل: ۲- الفاظ مطلق: ۳- واجب غیری:</p>	۰/۵ ۱ ۰/۵
۳	<p>درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.</p> <p>۱- استدلال به عموم عام تنها زمانی جایز است که بدانیم مخصصی نیست.</p> <p>۲- کتاب "جواهرالکلام" از وحید بهبهانی است.</p> <p>۳- قاعده "قبح عقاب بلا بیان" مربوط به عقل است.</p> <p>۴- منبع حکم واقعی، فقهائی است.</p>	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۴	<p>در عبارات زیر « خاص، مفهوم مخالف، نص، ظاهر، قاعده ملازمه، عام » را مشخص کنید.</p> <p>۱- احترام العلماء ۲- فلا تقل لهما اف. ۳- اکرم بعض الفقهاء. ۴- احل الله البيع و حرم الرباء. ۵- فاغسلوا وجوهکم و ایدیکم الی المرافق. ۶- کل ما حکم به العقل حکم به الشرع</p>	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
۵	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱- تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟</p> <p>۲- چه علمی، روایت حجت و غیر حجت را جدا می کند؟</p> <p>۳- این عبارت به چه موضوعی اشاره می کند؟ «الشرط يدل على المنع من الزايد»</p> <p>۴- خرید و فروش در بیع وقت النداء چه حکمی دارد؟</p> <p>۵- برائت را تعریف کنید.</p> <p>۶- این عبارت بیانگر کدام حکم فقهی است؟ «اليوم احل لكم الطيبات و طعام الذين او توتوا الكتاب حل لكم و طعامكم حل لكم»</p> <p>۷- دلیل عقلی چه هنگامی حجیت دارد؟</p>	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵
« ادامه سؤالات در صفحه دوم »		

تعداد صفحه : ۲	نام و نام خانوادگی:	رشته : علوم و معارف اسلامی	سوالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۲۷	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۴۰۰	

ردیف	سوالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	---------------------------	------

سوالات تشریحی:

۱	۱- اصل تخییر را با مثال توضیح دهید.	۶
۱	۲- مقدمه واجب را توضیح دهید.	
۱	۳- قید متصل را توضیح دهید.	
۱	۴- تفاوت خبر متواتر با اجماع چیست؟	
۱	۵- تلازم میان نهی و بطلان به چه معناست؟	
۱	۶- استصحاب را با ذکر یک مثال توضیح دهید.	
۱	۷- با ذکر یک مثال وحدت متعلق یقین و شک را توضیح دهید.	
۰/۵	۸- در جملات زیر انواع امر و نهی را بیابید:	
۰/۵	الف) علیکم انفسکم	
۰/۵	ب) اقیمو الصلاه	
۰/۵	۹- مفهوم را تعریف کنید.	

جمع نمره	۲۰	« پیروز باشید »
----------	----	-----------------

تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۲۷	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	ساعت شروع: ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۴۰۰	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	۱- ج ۲- الف	۱
۲	۱- به اجماعی گفته می شود که فقیه به وسیله تتبع در آراء فقها و فتاوی آن ها تحصیل کرده و شخصاً به دست آورده باشد. (۰/۵) ۲- الفاظ یا جملاتی هستند که افرادی را از دایره شمول عام یا مطلق خارج می سازد. مانند هبه و عاریه که حکم را از دایره عقد خارج می سازد. (۱) ۳- از آنجا که وجوب انجام مقدمه از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود و برای خود وجوب مستقلی ندارد، به آن واجب گیری می گویند. (۰/۵)	۲
۳	۱- غلط ۲- غلط ۳- درست ۴- غلط	۲
۴	۱- عام ۲- موافق ۳- خاص ۴- نص ۵- ظاهر ۶- قاعده ملازمه	۳
۵	۱- تفسیر موضوعی قرآن است، مثل آیات قصص و غیره ۲- درایه ۳- اشاره به احکام سجده دارد و اینکه ارتفاع سجدگاه نباید بیش از یک آجر نباشد. ۴- خرید و فروش موقع اذان ظهر جمعه حرام است ولی معامله صحیح است. ۵- برائت می گوید وقتی در وجود تکلیف شرعی شک باشد و دلیل اجتهادی بر آن یافت نشود، حکم به عدم تکلیف و مباح بودن آن داریم. ۶- برخی گمان دارند که ذبح شده های اهل کتاب حلال است، ولی چون آن ها بر قربانی هایشان اسم خدا را نمی برند، مطابق با نظر شیعه حلال نیست. ۷- زمانی که برای شخص قطع به حکم شرعی حاصل شود.	۳/۵
۶	۱- حق انتخاب دادن به مکلف در انتخاب دو یا چند چیز. مثال نماز جمعه در عصر غیبت. (۱) ۲- اگر شارع به وجوب عملی امر کند، لازمه آن واجب شدن مقدمات آن است، مثل وضوء برای نماز. (۱) ۳- قیدی است که همراه همان جمله بیان کننده مطلق می آید، مثل "صل مع الطهاره". (۱) ۴- اجماع اتفاق نظر علماست که از رأی معصوم استنباط شده در حالیکه خبر متواتر یعنی خبری که گروه بیشماری از راویان از معصوم نقل کرده اند. (۱) «ادامه راهنمای تصحیح سؤالات بند ۶ در صفحه دوم»	۸/۵
«ادامه راهنمای تصحیح در صفحه دوم»		

گروه آوازنده: فرزانه بابائی و محمدرضا عادل خانی

تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۲۷	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	ساعت شروع: ۱۰ صبح	پایه دوازدهم دوره دوم آموزش متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه ۱۴۰۰	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	<p>۵- اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت، لازمه آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می شود، بطلان و فساد آن عمل است. (۱)</p> <p>۶- استصحاب جایگاه رجوع به ادله فقهاتی "شک به حکم واقعی" است، مثل آنکه شک دارم که لباسم نجس است یا نه، پس باید بنا را به پاک بودن بگذارم. چرا که در حالت اول یقین به پاکی داشتم. (۱)</p> <p>۷- یقین و شک به یک چیز تعلق گرفته باشد، یقین نسبت به وجود و شک به بقای وجود (به عنوان مثال در مورد شک داشتن به وضوء و یا باطل شدن آن) (۱)</p> <p>۸- الف) اسم فعل (۰/۵) ب) فعل یا صیغه امر و نهی (۰/۵)</p> <p>۹- معنایی که در جمله به آن تصریح نشده ولی از آن فهمیده می شود. مثال: اگر برف نبارد، مدرسه تعطیل نیست. (۰/۵)</p>	
	جمع نمره	۲۰
<p>همکاران محترم: لطفاً به پاسخ های صحیح و منطقی و مفهومی دیگر نمره تعلق گیرد.</p>		

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی :
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۱	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	تعریف اصطلاحات زیر را بنویسید.	۲
	الف) اصول فقه ب) قاعده ملازمه ج) حکم واقعی د) خبر مقطوع الصدور	
۲	عبارت صحیح یا غلط را مشخص کنید.	۲
	الف) دلالت مطلق بر شمول به واسطه الفاظ عموم است. ب) جمالاتی که از دو فرد هم سطح به یکدیگر صادر می شود امر و نهی به شمار می آید. ج) قاعده ی قبح عقاب بلا بیان مربوط به عقل است. د) اجماع از نظر شیعه دلیل مستقلاً به حساب نمی آید.	
۳	گزینه ی صحیح را انتخاب کنید.	۱
	۱) در کدام یک از موارد زیر مقدمه عقلی است؟ الف) وضو برای نماز ب) طهارت برای نماز ج) تهیه ی وسیله برای رفتن به حج د) گفتن اذان قبل از نماز ۲) کدام عبارات و الفاظ زیر دلالت بر عام می کند؟ الف) احل الله البيع ب) صلَّ ج) حرَّم الربَّأ د) لا تَشْتُم احداً	
۴	جاهای خالی را کامل کنید.	۲
	الف) اولین و مهمترین منبع استنباط احکام شرعی است. ب) برخی تاریخ نگاران و مستشرقین گفته اند که موسس علم اصول است. ج) به آن عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد گفته می شود. د) به جمله ای که عام را از عمومیت و شمولیت خارج کند می گویند.	
۵	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۳
	الف) دو کتاب بی نظیر شیخ انصاری را در فقه و اصول که تا امروز منبع درسی حوزه های علمی شیعه است نام ببرید. (۵+ نمره) ب) حجیت اجماع ناشی از چیست؟ (۵+ نمره) ج) ارکان استصحاب را نام ببرید. (۱ نمره) د) تخییر در کجا جاری می شود؟ (۵+ نمره) هـ) تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟ (۵+ نمره)	
ادامه سوالات در صفحه بعد		

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۱	

ردیف	سؤالات	نمره
۶	این عبارات بیانگر کدام حکم فقهی است؟	۱
	الف) لا یجوز لبسُ الذَّهَبِ لِلرَّجُلِ اِجْمَاعاً وَلَا صَلَاةَ فِی مَطْلَقِ الْمَلْبُوسِ مِنَ الذَّهَبِ وَ لَوْ خَاتِماً ب) بیع وقت النداء	
۷	مراد از جمله ی (دلیل حیث لا دلیل) در بحث جایگاه ادله فقهاتی چیست؟	۱
۸	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	۷
	الف) دو وظیفه ی خطیر فقیه را بیان کنید. (۱ نمره) ب) قاعده ی اصاله الظهور چیست؟ (با ذکر مثال) (۱ نمره) ج) اجماع محصل را تعریف کنید. (۱ نمره) د) یک دلیل عقلی برای حجیت احتیاط را توضیح دهید. (۱ نمره) ه) عام را تعریف کنید و دو مورد از الفاظ و تعابیری که دلالت بر عموم دارند را ذکر کنید. (۱/۵ نمره) و) در چه زمانی میان نهی و بطلان آن تلازم عقلی وجود دارد؟ چرا؟ (۱/۵ نمره)	
۹	با توجه به سخن امام صادق(ع) به سوالات زیر پاسخ دهید.	۱
	" مَنْ كَانَ عَلَى یَقِینٍ فَشَكَّ فَلِیْمُضٍ عَلَى یَقِینِهِ؛ فَإِنَّ الشَّكَّ لَا یَنْقُضُ الْیَقِینَ " الف) روایت را ترجمه کنید. ب) کدام قاعده ی اصولی از این روایت استفاده می شود؟	
۲۰	جمع	" موفق باشید "

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۳/۰۷
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۴۰۱		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) ۱- روش استنباط احکام شرعی ۲- علمی که در آن از فرمول ها و قواعدی بحث می شود که به وسیله ی آنها می توان احکام و قوانین شرعی را از ادله ی مربوطه استنباط کرد. (هر کدام از دو پاسخ به تنهایی کافی است). (۰/۵ نمره) ب) هر چه عقل حکم کند شرع هم همان را حکم می کند، مثلا اگر عقل ظلم به دیگران را ناپسند می داند شرع هم همین حکم را جاری می کند. (۰/۵ نمره) ج) گاهی فقیه در راه کشف حکم یک موضوع به قانونی دست می یابد که واقعا از طرف قانونگذار یعنی خداوند وضع شده است. به چنین حکمی حکم واقعی گفته می شود. (۰/۵ نمره) د) خبر مقطوع الصدور به خبری گفته می شود که ما به صدور آن از معصوم قطع و یقین داریم. (۰/۵ نمره)	۲
۲	الف) غلط ب) غلط ج) صحیح د) صحیح	۲
۳	۱) گزینه ی ج ۲) گزینه ی د	۱
۴	الف) قرآن ب) محمد ابن ادریس شافعی ج) ذی المقدمه د) مخصص	۲
۵	الف) مکاسب- رسایل (فراید الاصول) (۰/۵ نمره) ب) حجیت اجماع ناشی از کاشف بودن آن از رای معصوم است. (۰/۵ نمره) ج) یقین سابق - شک لاحق- وحدت متعلق یقین و شک - هم زمانی یقین و شک (هر مورد ۰/۲۵ نمره) د) زمانی احتیاط مقدور نیست و آن جایی است که شک مکلف میان حرمت و وجوب باشد، در چنین وضعیتی اصل تخییر جاری می شود. (۰/۵ نمره) هـ) تفسیر موضوعی. (۰/۵ نمره)	۳
۶	الف) حکم حرمت استفاده از طلا برای مردان (۰/۵ نمره) ب) دلالت بر حرمت چنین بیعی دارد اما مقتضی فساد و بطلان آن نیست. (۰/۵ نمره)	۱
۷	دلیل فقهاتی دلیل است در آن جایی که دلیل اجتهادی نباشد.	۱
۸	الف) ۱- مفاد آیه ی نفر عمل کنند و تمام توان خود را برای فهم دقیق حکم الهی صرف نمایند. (۰/۵ نمره) ۲- باید نهایت دقت و احتیاط را به کار ببرند تا مبادا فتوایی خلاف حکم الهی صادر نمایند. (۰/۵ نمره) ب) هر گاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده یا معنای غیر ظاهر را، سخنش را بر معنای ظاهر حمل می کنیم. به این قاعده اصاله الظهور گفته می شود. (۰/۷۵ نمره) مثلا در عبارت (اقیموا الصلاة)، اقیموا یک فعل امر است هم می تواند دلالت بر وجوب داشته باشد هم استحباب اما دلالت بر وجوب قوی تر است لذا می گوئیم ظهور در وجوب نماز دارد. (۰/۲۵ نمره) ج) به اجماعی گفته می شود که فقیه به وسیله ی تتبع در آرای فقها و فتاوی آن ها تحصیل کرده و شخصا به دست آورده باشد. (۱ نمره) د) ۱- که انسان ابتدا باید از لحاظ فکری یقین به مساله پیدا کند تا بتواند قطعا آن را انجام دهد. (اشتغال یقینی مستلزم فراغ یقینی است) ۲- قاعده ی وجوب دفع ضرر محتمل: هر گاه عقل نسبت به عملی ضرری را احتمال دهد امر به پرهیز نسبت به آن می کند و اگر کسی خلاف این حکم عقل رفتار کند مسحق مذمت است. (یکی از این دو دلیل کافی است، ۱ نمره) هـ) بعضی از الفاظ و تعابیر دلالت بر کلیت و شمولیت حکم دارند و ظهور در عمومیت دارند که به آنها عام گفته می شود (۱ نمره) لفظ کل - هرلفظی که به معنای کل باشد - جمع معرف به ال - قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی (ذکر دو مورد کافی است، ۰/۵ نمره) و) در زمانی که نهی از یک عمل عبادی باشد (۰/۷۵ نمره) زیرا وقتی خداوند از عملی نهی می کند در واقع آن عمل مبعوض خداوند است و انجام دهنده ی آن عمل نیز مورد خشم و غضب خدا خواهد بود و در عبادت نیت و قصد قربت لازم است (۰/۷۵ نمره)	۷
۹	الف) هر کس بر یقینی باشد و سپس شک بر او عارض شود باید به یقینش عمل کند زیرا شک، یقین را از بین نمی برد (۰/۵ نمره) ب) قاعده یا اصل استحباب (۰/۵ نمره)	۱
۲۰	همکاران محترم: لطفا به پاسخ های صحیح و منطقی به شکل مفهومی نمره تعلق گیرید.	

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۸ صبح	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳
تعداد صفحه : ۲	تاریخ امتحان : ۱۴۰۱/۰۶/۰۶	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی :
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه ، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۴۰۱	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	تعریف اصطلاحات زیر را بنویسید.	۲
	الف) ادله شرعی ب) تقریر معصوم ج) واجب غیری د) اجماع محصل	
۲	عبارت صحیح یا غلط را مشخص کنید.	۱
	الف) حجیت مفهوم همانند حجیت منطوق است. ب) به خبری که یقین به صدورش داریم خبر واحد می گویند. ج) زمانی که شک ما حالت سابقه دارد به اصل احتیاط تمسک می کنیم. د) موسس عصر تجدید روش استنباط وحید بهبهانی است.	
۳	جاهای خالی را کامل کنید.	۱
	الف) یکی از سرآمدان عصر اجتهاد که نقش موثری در مسیر استنباط احکام داشت بود که در زمان می زیست. ب) حجیت اجماع ناشی از است. ج) هرگاه لفظی تنها بر یک معنا دلالت کند و جز آن هیچ معنایی نداشته باشد در آن معنا است.	
۴	هر عبارت بیانگر کدام اصل عملی است؟ (برائت، احتیاط، استصحاب)	۰/۷۵
	الف) اذا كان العلمُ مُنحصراً فی شخصین و لم یتمکن من تعینهِ، تَعینَ الأخذُ بالاحتیاطِ ب) لا یُکلفُ اللهُ نفساً الا ما آتاها ج) والتَّحقیقُ أنَّ الأدلَّةَ لا تدلُّ الا علی وجوبِ الدَّفْعِ الی المُستحقِّ الواقعی؛ فَالْعُمْدَةُ أصالُهُ عدمُ سقوطِ التَّکلیفِ، لِلإِستِصْحَابِ.	
۵	اقسام مقدمه را مشخص کنید.	۱
	الف) طهارت برای نماز (۰/۵ نمره) ب) تهیه وسیله برای رفتن به حج (۰/۵ نمره)	
۶	عبارت فقهی زیر را ترجمه کنید.	۱
	مَنْ كَانَ عَلٰی یَقِیْنٍ فَشَكَّ فَلِیْمُضٍ عَلٰی یَقِیْنِهِ فَإِنَّ الشَّكَّ لَا یَنْقُضُ الْیَقِیْنَ	
ادامه سوالات در صفحه بعد		

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۰۶	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۴۰۱	

ردیف	سؤالات	نمره
۷	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) خدمات شیخ طوسی به رشد و ارتقای فقه چه بود؟ (ذکر دو مورد) (۱ نمره) ب) اصولیان دلیل عقل را چگونه تعریف می کنند؟ (۱ نمره) ج) یک مثال برای وحدت متعلق یقین و شک بنویسید. (۱ نمره) د) قید بر چند گونه است؟ نام ببرید. (۵+ نمره) ه) منظور از "ذی المقدمه" چیست؟ (۵+ نمره)	۴
	این عبارت بیانگر کدام حکم فقهی است؟ (يَجُوزُ عِنْدَ الْإِضْطِرَارِ تَنَاوُلُ الْمُحْرَمِ مِنَ الْمَيْتَةِ وَالْخَمْرِ وَغَيْرِهِمَا عِنْدَ خَوْفِ التَّلَفِ أَوْ خُدُوثِ الْمَرَضِ) أَوْ زِيَادَتِهِ	۰/۷۵
۹	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) در اصطلاح اصول فقه " کتاب " به چه معناست؟ تفاوت آن با حدیث قدسی چیست؟ (۱/۵ نمره) ب) شرایط ظهور امر و نهی را بیان کنید. (۱ نمره) ج) تفاوت خبر متواتر و اجماع را بیان کنید. (۱ نمره) د) عام و خاص را با ذکر مثال تعریف کنید. (۲ نمره) ه) قاعده ی " قبح عقاب بلا بیان " را توضیح دهید. (۱ نمره) و) تلازم میان نهی و بطلان را توضیح دهید. (۱ نمره) ز) قاعده ی " وجوب دفع ضرر محتمل " را توضیح دهید. (۱ نمره)	۸/۵
	" موفق باشید "	جمع
		۲۰

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۰۶/۰۶	
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۴۰۱	مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) منبعی که حکم شرعی را می توان از آن به دست آورد. (۵/۰ نمره) ب) اعمالی است که مسلمانان و مومنان در برابر معصوم انجام داده اند و معصوم آن عمل را تایید کرده است. (۵/۰ نمره) ج) از آنجا که وجوب انجام مقدمه از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود و برای خود وجوب مستقلی ندارد به اینگونه واجبات، واجب گیری می گویند. (۵/۰ نمره) د) به اجماعی گفته می شود که فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتوای آنها تحصیل کرده و شخصا به دست آورده باشد. (۵/۰ نمره)	۲
۲	الف) صحیح (ب) غلط (ج) غلط (د) صحیح (هر مورد ۲۵/۰)	۱
۳	الف) شیخ مفید (۲۵/۰) - آل بویه (۲۵/۰) (ب) رای معصوم (۲۵/۰) (ج) نص (۲۵/۰)	۱
۴	الف) احتیاط (ب) برائت (ج) استصحاب (هر مورد ۲۵/۰)	۰/۷۵
۵	الف) مقدمه شرعی (ب) مقدمه عقلی (هر مورد ۵/۰)	۱
۶	هر کس بر یقینی باشد و سپس شک بر او عارض شود باید به یقینش عمل کند زیرا شک یقین را از بین نمی برد.	۱
۷	الف) موسس حوزه نجف - مولف دو کتاب از کتب اربعه - مولف سه کتاب از کتب اولیه رجالی - تربیت کننده فقهای شیعه و سنی - مصنف جامع ترین کتاب های فقهی و اصولی (ذکر دو مورد کافی است) (۱ نمره، هر مورد ۵/۰ نمره) ب) هر حکم عقلی ای که نتیجه آن قطع به حکم شرعی باشد. (۱ نمره) ج) فرد قبلا یقین به داشتن وضو داشته و در زمان بعد به داشتن وضو شک کرده است. (شک در مورد هر موضوعی واقع شود، یقین قبلی هم باید در باره همان موضوع باشد (هر مثالی با این قاعده صحیح است.)) (۱ نمره) د) متصل - منفصل (۵/۰ نمره) ه) به آن عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد "ذی المقدمه" گفته می شود. (۵/۰ نمره)	۴
۸	جواز خوردن و آشامیدن چیز حرام در شرایط اضطرار (هنگام ترس از تلف شدن یا زیاد شدن بیماری)	۰/۷۵
۹	الف) عبارت است از آنچه به عنوان قرآن بر پیامبر از سوی خدا نازل شده است (ذکر کلمه "قرآن" کافی است) (۵/۰ نمره) در آیات قرآن هم لفظ و هم معنی از جانب خداوند است و رسول خدا بدون هیچ تصرفی آن را نقل فرموده است. اما در حدیث قدسی خداوند معنا را بر پیامبر نازل کرده و رسول اکرم آن معنا را در قالب الفاظ خود بیان فرموده است. (۱ نمره) (جمع نمره ۱/۵) ب) ۱- اینکه امر و نهی از سوی فرد عالی به دانی صادر شود. ۲- همراه آن قرینه ای که صیغه را به معنای استصحاب یا کراهت یا اباحه منصرف کند، وجود نداشته باشد. (۱ نمره، هر مورد ۵/۰ نمره) ج) خبر متواتر عین سخن معصوم است و دلیل لفظی است اما اجماع بیانگر نظر و رای معصوم است و غیر لفظی است. (۱ نمره) د) ۱- لفظی که برای در برگرفتن همه افراد متعلقش وضع شده است عام نامیده میشود. مثال: همه دانش آموزان به اردو می روند (هر مثالی که عمومیت را بیان کند صحیح است) (۱ نمره، ۷۵/۰ برای توضیح و ۲۵/۰ برای مثال) ۲- لفظی که به برخی از افراد موضوع اطلاق شود و همه را در بر نگیرد. مثال: بعضی از فقرا را گرامی بدار (هر مثالی که بیانگر این تعریف باشد، صحیح است.) (۱ نمره، ۷۵/۰ برای توضیح و ۲۵/۰ برای مثال) (جمع نمره ۲) ه) عقل حکم می کند که اگر قانون گذار بنده ای را برای ارتکاب عملی که وجوب یا حرمتی برای آن بیان نشده است عقاب کند، فعلی قبیح انجام داده است و از حکیم چنین فعلی سر نمی زند. (۱ نمره) و) اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت، لازمه آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می شود، بطلان و فساد آن عمل است. (۱ نمره) ز) هرگاه عقل نسبت به عملی ضروری را احتمال دهد امر به پرهیز نسبت به آن می کند. (اگر در قالب مثال بیان شود صحیح است.) (۱ نمره)	۸/۵
	همکاران محترم: لطفا به پاسخ های صحیح و منطقی به شکل مفهومی نمره تعلق گیرید.	۲۰

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعت شروع : ۱۰ صبح	رشته : علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی :
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دردی ماه سال ۱۴۰۱	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	تعریف اصطلاحات زیر را بنویسید: الف) حکم شرعی ب) اجماع (در اصطلاح فقه شیعه) ج) واجب غیری د) استصحاب	۲
۲	عبارت صحیح یا غلط را مشخص کنید. الف) برای بررسی سندی روایت ابتدا به علم درایه مراجعه می کنیم. ب) علمای اصول معتقدند که جملات شرطیه در اغلب موارد مفهوم مخالف ندارند. ج) شکل های امر همگی ظهور در وجوب دارند و دلالت بر وجوب می کنند. د) حجیت تخییر امری بدیهی است که نیازی به استدلال ندارد.	۱
۳	جاهای خالی را کامل کنید. الف) مؤسس عصر تجدید روش استنباط بود. ب) تفسیر آیات الاحکام یکی از اقسام تفسیر است. ج) به عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد گفته می شود. د) جایگاه رجوع به ادله فقاهتی است.	۱
۴	هر عبارت بیانگر کدام اصل عملی است؟ (برائت، احتیاط، استصحاب) الف) وقتی مکلف هیچ راهی برای تعیین قبله ندارد. ب) هرگاه درباره از بین رفتن عدالت امام جماعت شک کنیم. ج) حکم نمازگزاری که از روی فراموشی، جهل و اخفات را در نماز رعایت نمی کند.	۱/۵
۵	مفهوم و منطوق این کلام چیست؟ إِذَا كُنْتَ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي لَا تَسْمَعُ فِيهِ الْأَذَانَ فَصَبِّرْ	۱
۶	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید: الف) از نظر مستشرقین مؤسس علم اصول کیست؟ (۰/۲۵) ب) راه های وصول سنت را بنویسید. (۰/۵ نمره) ج) اقسام مقدمه را بیان کنید. (۰/۵ نمره) د) برای اثبات حجیت احتیاط از چه دلائلی می توان استفاده کرد؟ (۰/۵ نمره)	۱/۷۵
	ادامه ی سوالات در صفحه دوم	

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۱۰ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دردی ماه سال ۱۴۰۱		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۷	این عبارت بیانگر کدام حکم فقهی است؟ (يَجُوزُ عِنْدَ الْإِضْطِرَارِ تَنَاوُلُ الْمُحْرَمِ مِنَ الْمَيْتَةِ وَالْخَمْرِ وَغَيْرِهِمَا (عِنْدَ خَوْفِ التَّلَفِ أَوْ خُدُوثِ الْمَرَضِ) أَوْ زِيَادَتِهِ	۱
۸	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید: الف) ارکان استصحاب را بنویسید. (۱ نمره) ب) شرایط ظهور امر و نهی را بیان کنید. (۵/۰ نمره) ج) دو وظیفه خطیر فقیه را بیان کنید. (۱ نمره) د) قاعده اصالة الظهور را توضیح دهید. (۱ نمره) هـ) قاعده ی ملازمه را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱ نمره) و) اجماع محصل را تعریف کنید. (۱ نمره) ز) قاعده ی " بیع وقت النداء " به چه معناست و حکم آن چیست؟ (۱ نمره) ح) منظور از " حدیث رفع " چیست؟ (۱ نمره) ط) استدلال به عموم عام چه زمانی جایز است؟ (۱/۵ نمره) ی) الفاظی را که دلالت بر عموم می نمایند را نام ببرید. (چهار مورد، ۱ نمره) ک) چرا نهی از معاملات ملازم بطلان آن عمل نیست؟ (۰/۷۵)	۱۰/۷۵
۲۰	" موفق باشید "	

نمره	راهنمای تصحیح	ردیف
<p>راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳ رشته: علوم و معارف اسلامی ساعت شروع: ۱۰ صبح</p> <p>پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶</p> <p>دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دردی ماه سال ۱۴۰۱ مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش aee.medu.gov.ir</p>		
۲	الف) قانونی که از طرف خداوند برای نظام دادن به زندگی انسان صادر می شود. (۰/۵ نمره) ب) اتفاق نظر جمعی از علما که کاشف از رای معصوم باشد. (۰/۵ نمره) ج) از آنجا که وجوب انجام مقدمه از وجوب ذی المقدمه ناشی می شود و برای خود وجوب مستقلى ندارد به اینگونه واجبات، واجب غیرى می گویند. (۰/۵ نمره) د) گاهی به حکم واقعی شک داریم که شک ما دارای "حالت سابقه" است یعنی قبلاً نسبت به آن موضوع علم داشتیم ولی اکنون دچار شک شده ایم. این حالت محل اجرای اصل استصحاب است. (۰/۵ نمره)	۱
۱	الف) غلط ب) غلط ج) صحیح د) صحیح (هر مورد ۰/۲۵)	۲
۱	الف) وحید بیهیانی ب) موضوعی ج) ذی المقدمه د) شک به حکم واقعی (هر مورد ۰/۲۵)	۳
۱/۵	الف) احتیاط ب) استصحاب ج) برائت (هر مورد ۰/۵)	۴
۱	منطوق این کلام گویای این مطلب است هنگامی که از شهر خارج شدی زمانی به تو مسافر گفته خواهد شد که دیگر صدای اذان شهر را نشنوی (۰/۵ نمره) اما این کلام مفهوم نیز دارد و آن اینکه اگر در جایی هستی که هنوز صدای اذان شهر را می شنوی نمازت را شکسته نخوان (۰/۵ نمره)	۵
۱/۷۵	الف) محمدبن ادریس شافعی (۰/۲۵ نمره) ب) مقطوع الصدور (۰/۲۵) غیر مقطوع الصدور (خبر واحد) (۰/۲۵) ج) مقدمه عقلی (۰/۲۵) مقدمه شرعی (۰/۲۵) د) دلایل عقلی (۰/۲۵) دلایل نقلی (۰/۲۵)	۶
۱	جواز خوردن و آشامیدن چیز حرام در شرایط اضطرار (هنگام ترس از تلف شدن یا زیاد شدن بیماری)	۷
۱۰/۷۵	الف) یقین سابق (۰/۲۵) شک لاحق (۰/۲۵) وحدت متعلق یقین و شک (۰/۲۵) هم زمانی یقین و شک (۰/۲۵) ب) ۱- اینکه امر و نهی از سوی فرد عالی به دانی صادر شود (۰/۲۵) ۲- همراه آن قرینه ای که صیغه را به معنای استحباب یا گراحت یا اباحه منصرف کند وجود نداشته باشد (۰/۲۵)	۸

ساعت شروع: ۱۰ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۶		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور دردی ماه سال ۱۴۰۱

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
------	---------------	------

	<p>ج) ۱- باید به مفاد آیه نفر عمل کنند و تمام توان خود را برای فهم دقیق حکم الهی صرف نمایند (۰/۵)</p> <p>۲- از سوی دیگر باید نهایت دقت و احتیاط را به کار برند تا مبادا فتوایی خلاف حکم الهی صادر نمایند. (۰/۵)</p> <p>د) هرگاه شک کردیم که متکلم از کلام خود معنای ظاهر را قصد کرده است یا معنای غیر ظاهر را، سخنش را بر معنای ظاهر حمل می کنیم به این قاعده اصالة الظهور گفته می شود. (۱ نمره)</p> <p>هـ) هر آنچه عقل به آن حکم کند، شرع نیز به همان حکم می کند. (۰/۷۵) مثلاً وقتی عقل ظلم به دیگران را ناپسند می شمارد شرع نیز همین حکم را جاری می داند. (۰/۲۵)</p> <p>و) به اجماعی گفته می شود که فقیه به وسیله تتبع در آرای فقها و فتاوی آنها تحصیل کرده و شخصا به دست آورده باشد. (۱ نمره)</p> <p>ز) بیع وقت النداء یعنی خرید و فروش هنگام نماز جمعه (۰/۵) که شارع مقدس آن را نهی کرده است اگرچه این نهی دلالت بر حرمت چنین بیعی دارد اما مقتضی فساد و ملازم بطلان آن نیست. (۰/۵)</p> <p>ح) بر طبق این روایت که مورد قبول همه فرق اسلامی است مواخذه و عذاب نسبت به نه چیز از امت پیامبر اسلام (ص) برداشته شده است که پنجمین آنها "مالایعلمون" می باشد. (۱ نمره)</p> <p>ط) استدلال به عموم عام تنها زمانی جایز است و می توان به ظهور آن استناد کرد که درباره مخصص های احتمالی جستجوی کامل به عمل آید و فقط پس از اطمینان از عدم آن ها می توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد. (۱/۵ نمره)</p> <p>ی) لفظ کل که در زبان فارسی به همه و هر تر جمه می شود (۰/۲۵) هر لفظی که به معنای کل باشد (۰/۲۵) جمع معرف به ال (۰/۲۵) قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی (۰/۲۵)</p> <p>ک) چون عمل مورد نهی، نیاز به قصد تقرب ندارد، ملازمه ای میان نهی از آنها و بطلان آن اعمال وجود ندارد. (۰/۷۵)</p>	
	همکاران محترم: لطفاً به پاسخ های صحیح و منطقی به شکل مفهومی نمره تعلق گیرد.	۲۰

مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات آزمون نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲	

ردیف	سؤالات	نمره
------	--------	------

۲	اصطلاحات فقهی زیر را به صورت مختصر تعریف نمائید.	۱
	الف) قول معصوم ب) احتیاط شرعی ج) مخصّص د) اصول عملیه	
۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص نمائید.	۲
	الف) جملات امری که از دانی به عالی صادر می شود، امر و نهی به شمار می آیند. ب) اجماع از نظر شیعه دلیل مستقلى به حساب نمی آید. ج) استصحاب در جایی جاری می شود که شک ما حالت سابقه داشته باشد. د) عام و مطلق هر دو در نتیجه دارای یک معنا هستند.	
۲	جاهای خالی در هر عبارت را تکمیل نمائید.	۳
	الف) یکی از ادله شرعی و از مهم ترین راه های تشخیص حق از باطل، که زیربنای سایر منابع و درک معارف دینی و بشری است، می باشد. ب) عبارت «كُلُّ مَا حَكَمَ بِهِ الْعَقْلُ، حَكَمَ بِهِ الشَّرْعُ» «هرآنچه عقل به آن حکم کند، شرع به آن حکم می کند» بیانگر قاعده می باشد. ج) زمانی که مجتهد در ادله اجتهادی هیچ دلیلی بر حرمت نمی یابد، براساس ادله فقهاتی حکم به می کند. د) اجماع از آن نظر که بیانگر نظر و رأی معصوم است، دلیل غیر لفظی یا نامیده می شود.	
۰/۵	نام مؤلفان کتاب های فقهی را بنویسید.	۴
	الف: اصول کافی: ب: من لا یحضره الفقیه:	
۰/۵	گزینه مناسب را انتخاب نمائید.	۵
	عبارت «صَلَّ مَعَ الطَّهَّارَةِ» بیانگر کدام قید است؟ الف: قید منفصل ب: قید متصل	
۱	فعل های امری که زیر آنها خط کشیده شده، دلالت بر کدام یک از حکم های روبرو دارد؟ (وجوب، استحباب، اباحه)	۶
	الف: فَمِ الْبَلِّ أَلَّا قَلْبًا: ب: أَقِيمُوا الصَّلَاةَ:	
ادامه سوالات در صفحه بعد		

کتاب آرا و نده: فرائد باطنی و معصومین عادل خانی

مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	سؤالات آزمون نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحه: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	نام و نام خانوادگی:
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲	

ردیف	سؤالات	نمره
	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	
۷	الف) علم اصول فقه را تعریف نمائید. (۵+ نمره) ب) انواع خبر مقطوع الصدور را بنویسید. (۵+ نمره) ج) چرا برای بیان حجیت تخییر نیازی به بیان استدلال نیست؟ (۵+ نمره) د) چرا روزه گرفتن در عید فطر و عید قربان باطل است؟ (۵+ نمره)	۲
۸	تطبیق فقهی «لَوْ دَفَعَ زَكَاتَهُ إِلَى شَخْصٍ فَبَانَ أَنَّهُ غَنِيٌّ فَلَالْقَوِيُّ هُوَ عَدَمُ الْإِجْزَاءِ» عبارت فوق که از کتاب الزکاة شیخ انصاری (ره) می باشد: الف: بیانگر چه مسأله ای است؟ (ترجمه کلی عبارت نیز کافی است). ب: دلیل «عدم اجزاء» در این عبارت، کدام یک از اصول عملیه می باشد؟	۰/۵
	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.	
	۹) حکم ظاهری چگونه حکمی است؟	۱
	۱۰) تفاوت حدیث قدسی و قرآن را بیان کنید.	۱/۵
	۱۱) مقدمات حکمت را بنویسید. (سه مورد)	۱/۵
	۱۲) اجماع منقول را توضیح دهید.	۱
	۱۳) مقدمه عقلی و مقدمه شرعی را با ذکر مثال توضیح دهید.	۱/۵
	۱۴) منظور از عبادات و معاملات چیست؟	۱
	۱۵) دلیل عقلی بر حجیت برائت چیست؟	۱/۵
	۱۶) هم زمانی یقین و شک که از ارکان استصحاب می باشد را توضیح دهید.	۰/۵
	"موفق و مؤید باشید."	جمع ۲۰

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۴۰۲	مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش	http://aee.medu.gov.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) سخنانی است که معصوم در مقام قانون گذاری و بیان احکام فرموده است. (۵/۰ نمره) ب) گاهی فرد نسبت به اصل تکلیف هیچ گونه شکی ندارد ولی نسبت به اینکه تکلیف به چه چیزی تعلق گرفته شک دارد که باید به گونه ای عمل کند که نسبت به فراغت ذمه اش از تکلیف یقین نماید. از این جهت باید احتیاط نماید. (۵/۰ نمره) ج) گاهی الفاظ یا جملاتی عام را از شمولیت و عمومیت خارج می کند که در این صورت عام ظهور خود را بر عمومیت از دست می دهد، به این الفاظ و جملات مخصّص گفته می شود. (۵/۰ نمره) د) به اصولی که فقیه را در هنگام نبود ادله اجتهادی در مقام عمل از تحیر خارج می کند، اصول عملیه گفته می شود. (۵/۰ نمره)	۲
۲	الف) غلط ب) صحیح ج) صحیح د) صحیح (هر مورد ۵/۰)	۲
۳	الف) عقل ب) ملازمه ج) برائت د) دلیل لَبّی (هر مورد ۵/۰)	۲
۴	الف) مرحوم کلینی(ره) ب) ابن بابویه (مشهور به شیخ صدوق) (ره) (هر مورد ۲۵/۰)	۵/۰
۵	پاسخ: ب: قید متصل	۵/۰
۶	الف) استحباب ب) وجوب (هر مورد ۵/۰)	۱
۷	الف) علمی که روش صحیح استنباط حکم شرعی را به فقیه نشان می دهد و برای او دلیل را از غیر دلیل و حجّت را از غیر حجّت متمایز می سازد. (اشاره به هر یک از بخش های تعریف کافی است). (۵/۰ نمره) ب) ۱. خبر متواتر ۲. خبری که همراه با عواملی است که افاده قطع می کند. (خبر همراه با قرائن) (۵/۰ نمره، هر مورد ۲۵/۰) ج) زیرا حجیت تخییر امری بدیهی است. (۵/۰ نمره) د) زیرا نهی از عبادت مقتضی فساد و بطلان است. (۵/۰ نمره)	۲
۸	الف: در مورد پرداخت زکات به فرد غیر مستحق. ترجمه: اگر زکات را به شخصی بدهید و بعد معلوم شود که وی غنی هست، اقوی آن است که چنین پرداختی کافی نیست. (۲۵/۰) ب: اصل استصحاب (۲۵/۰)	۵/۰
۹	گاهی فقیه به رغم جست و جو در منابع فقه، به حکم واقعی دست پیدا نمی کند و نمی تواند برای حکم آن دلیلی بیابد و از این رو در حالت شک قرار می گیرد. بنابراین برای اینکه مکلفین در مقام عمل سرگردان نمانند، شارع مقدّس برای آنان حکم دیگری را پیش بینی کرده به آن «حکم ظاهری» گفته می شود. به عبارت دیگر حکم ظاهری حکمی است که برای هنگام جهل به حکم واقعی در نظر گرفته شده است. (رساندن مفهوم حکم ظاهری با هر بیانی درست می باشد). (۱ نمره)	۱
۱۰	در آیات قرآن هم لفظ و هم معنا از سوی خداوند فرستاده شده و رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم بدون هیچ تصرفی آن ها را نقل فرموده است اما در حدیث قدسی خداوند معنا را بر پیامبرش نازل کرده و پیامبر آن معانی را در قالب الفاظ خود بیان فرموده است. (۵/۱ نمره)	۱/۵
۱۱	۱. گوینده در مقام تشریح و قانون گذاری باشد و از روی عقل و اراده و برای منظور و مقصود خاصی جمله را بیان کرده باشد. ۲. شارع در مقام بیان تمام جزئیات حکم برای عمل به آن باشد نه در مقام تشریح اصل حکم. ۳. قرینه ای بر اینکه برای مطلق قید منفصلی وجود دارد در دست نباشد. (۵/۱ نمره، هر کدام ۵/۰ نمره)	۱/۵
۱۲	در این نوع از اجماع فقیه شخصا فتاوی مجمعین را ندیده است بلکه فقیه دیگری که اجماع را تحصیل کرده وجود چنین اجماعی را نقل کرده است و او به استناد این اجماع نقل شده فتوا می دهد. (۱ نمره)	۱

ساعت شروع: ۸ صبح		رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۴۰۲	
ردیف	راهنمای تصحیح		
نمره			
۱۳	اگر وجود یک واجب متوقف بر وجود مقدمه‌ای باشد که عقل به تنهایی آن را درک می‌کند، به آن مقدمه عقلی می‌گویند؛ مانند تهیه وسیله برای رفتن به حج. اما اگر مقدمه را شرع تعیین کرده باشد نه عقل، به آن مقدمه شرعی می‌گویند؛ هم‌چون طهارت برای نماز. (به مثال‌های درست دیگر نیز نمره تعلق می‌گیرد.) (۱/۵ نمره، تعریف هر کدام: ۰/۵ نمره و مثال هر کدام: ۰/۲۵ نمره)		
۱۴	عبادات: هر عملی است که در آن نیت و قصد قربت لازم است. (۰/۵ نمره) معاملات: هر عمل غیر عبادی است که قصد قربت نمی‌خواهد. (۰/۵ نمره)		
۱۵	عقل حکم می‌کند که اگر قانون‌گذار بنده‌ای را برای ارتکاب یا ترک عملی که حرمت یا وجوبی برایش بیان نشده است مجازات کند فعلی قبیح انجام داده است و از حکیم چنین فعلی سر نمی‌زند. (قاعده قبح عقاب بلا بیان) (۱/۵ نمره)		
۱۶	یعنی مکلف در یک زمان هم نسبت به حالت سابقه یقین و هم نسبت به بقای آن شک داشته باشد. (۰/۵ نمره)		
۲۰	خدا قوت		

باسمه تعالی

ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم و معارف اسلامی	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳
تعداد صفحات: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۳/۲۵	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir		دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خردادماه سال ۱۴۰۲
با توجه به مفهومی بودن درس احکام ۳، به جواب‌های مفهومی مرتبط نیز نمره تعلق می‌گیرد.		
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	<p>الف) سخنانی است که معصوم در مقام قانون گذاری و بیان احکام فرموده است. (۵/۰ نمره)</p> <p>ب) در مواردی که وجوب احتیاط به وسیله دلایل عقلی قابل اثبات نیست ولی روایات باب احتیاط، مکلف را به احتیاط در آن مورد توصیه می‌کند، «احتیاط شرعی» گفته می‌شود. (۵/۰ نمره)</p> <p>با توجه به قرابت معنایی و یکسانی مفهوم در صورتی که دانش آموز تعریف «احتیاط» را نیز نوشته باشد نمره کامل تعلق می‌گیرد.</p> <p>ج) گاهی الفاظ یا جملاتی عام را از شمولیت و عمومیت خارج می‌کند که در این صورت عام ظهور خود را بر عمومیت از دست می‌دهد، به این الفاظ و جملات مخصص گفته می‌شود. (۵/۰ نمره)</p> <p>د) به اصولی که فقیه را در هنگام نبود ادله اجتهادی در مقام عمل از تحیر خارج می‌کند اصول عملیه گفته می‌شود. (۵/۰ نمره)</p>	۲

سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	اصطلاحات فقهی زیر را تعریف نمایید.	۲
	الف) دلیل اجتهادی ب) نص ج) منطوق د) استصحاب	
۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص نمایید.	۲/۵
	الف) مسلمانان به دلیل دور شدن از عصر نصوص نسبت به اصول فقه احساس نیاز کردند. ب) اولین و مهم ترین منبع استنباط احکام شرعی سنت می باشد. ج) هر آنچه شرع به آن حکم کند، عقل هم به آن حکم می کند. د) جمله ای که در برابر الفاظ مطلق قرار می گیرد، مقید نام دارد. ه) لزوم عمل به احتیاط علاوه بر دلایل عقلی با ادله نقلی نیز قابل اثبات است.	
۳	جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.	۲
	الف) تفسیر آیات الاحکام یکی از اقسام تفسیر..... است. ب) شرط صحت اعمال عبادی می باشد. ج) به خبری که یقین به صدورش نداریم می گویند. د) به جماعی که فقیه شخصاً فتاوی مجمعین را ندیده، اجماع می گویند.	
۴	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۴
	الف) لازمه تفقه در دین چیست؟ (۵/۰ نمره) ب) وظیفه علم رجال را بنویسید. (۵/۰ نمره) ج) به اتفاق نظر جمعی از علما که کاشف از رأی معصوم باشد چه می گویند؟ (۵/۰ نمره) د) اصل تخییر در کجا جاری می شود؟ (۱ نمره) ه) شباهت خبر متواتر و اجماع را بنویسید. (۵/۰ نمره) و) کدام دلیل عقلی حجیت دارد؟ (۵/۰ نمره) ز) مؤسس عصر تجدید روش استنباط چه کسی بود؟ (۵/۰ نمره)	
۵	عبارت زیر به کدام یک از اصول عملی اشاره دارد؟ "نماز گزاری که از روی فراموشی، جهر و اخفات را در نماز رعایت نمی کند."	۰/۵

ادامه سؤالات در صفحه بعد

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۹ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	تعداد صفحه : ۲
دانش آموزان روزانه بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۶	<p>الف) استدلال به عموم عام چه زمانی جایز می باشد؟ (۱/۵ نمره)</p> <p>ب) قید متصل را همراه با مثال توضیح دهید. (۱/۵ نمره)</p> <p>ج) ذی المقدمه را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱/۵ نمره)</p> <p>د) آیا عقل بین حرمت عمل و بطلان آن ملازمه ای می بیند؟ توضیح دهید. (۱ نمره)</p> <p>ه) شک لاحق را به عنوان یکی از ارکان استصحاب توضیح دهید. (۰/۵ نمره)</p> <p>و) احتیاط شرعی را تعریف کنید.. (۰/۵ نمره)</p> <p>ز) قاعده قبح عقاب بلایان را توضیح دهید. (۱/۵ نمره)</p>	۸
	تطبیق فقهی	
۷	<p>توضیح دهید که چگونه امام کاظم علیه السلام از دو آیه «قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ وَ الْإِثْمَ» و آیهی «وَ یَسْتَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَ الْمَیْسِرِ قُلْ فیهما إِثْمٌ کَبِیرٌ» حرمت خمر را استنباط کرده است؟</p>	۱
	"موفق و مؤید باشید."	جمع
		۲۰

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۹ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۴۰۲	مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش	http://aee.medu.gov.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	<p>الف) منبع و مصدر حکم واقعی را « دلیل اجتهادی » می‌گویند. (۰/۵ نمره)</p> <p>ب) هرگاه لفظی تنها بر یک معنا دلالت کند و جز آن هیچ معنای دیگری نداشته باشد، نص در آن معناست. (۰/۵ نمره)</p> <p>ج) در برخی از جملاتی که میان افراد رد و بدل می‌گردد علاوه بر معانی ای که از مفاد عین کلام فهمیده می‌شود از مضمون بیان نشده آن نیز معانی ای می‌توان برداشت کرد و به آن استناد نمود مثلاً وقتی اعلام می‌کنند که « اگر برف بیارد مدرسه تعطیل است»، علاوه بر آنچه در مفاد این جمله وجود دارد از مضمون آن هم معنای دیگری قابل برداشت است و آن اینکه اگر برف بیارد مدرسه تعطیل نیست. مدلول جمله نخست را منطوق می‌گویند. (۰/۵ نمره)</p> <p>د) استصحاب: گاهی شک دارای حالت سابقه است یعنی قبلاً نسبت به موضوع علم داشتیم ولی الآن نسبت به آن شک داریم. (۰/۵ نمره)</p>	۲
۲	<p>الف) صحیح (ب) غلط (ج) غلط (د) صحیح (ه) صحیح (هر مورد ۰/۵)</p>	۲/۵
۳	<p>الف) تفسیر موضوعی (ب) نیت (داشتن قصد قربت) (ج) واحد (خبر غیر مقطوع الصدور) (د) اجماع منقول (هر مورد ۰/۵ نمره)</p>	۲
۴	<p>الف) لازمه تفقه در دین به معنای فهم عمیق دین بصیرت در تمامی اجزا و ارکان اسلام اعم از اصول و فروع دین است. ۰/۵ نمره</p> <p>ب) عهده دار بررسی تک تک راویان از جهت توثیق و تفسیق است. ۰/۵ نمره</p> <p>ج) اجماع ۰/۵ نمره</p> <p>د) گاهی شک ما میان وجوب و حرمت است در اینجا نه امکان جمع میان دو عمل است و نه امکان ترجیح یکی بر دیگری. در همان مواردی که محل اجرای احتیاط است گاهی احتیاط مقدور نیست و آن در جایی است که شک مکلف میان حرمت و وجوب باشد در چنین وضعیتی اصل تخیر جاری می‌شود. (یعنی مکلف میان انجام یا ترک عمل مخیر است). ۱ نمره</p> <p>ه) هر دو راه رسیدن به سنت هستند. ۰/۵ نمره</p> <p>و) آن دسته از احکام عقلی حجت اند که برخاسته از عقل سلیم یا عقل فطری باشند نه عقل آمیخته با هوا و هوس و تمایلات نفسانی و عاطفی. ۰/۵ نمره</p> <p>ز) وحید بهبهانی ۰/۵ نمره</p>	۴
۵	برائت	۰/۵
۶	<p>الف) تنها زمانی جایز است و می‌توان به ظهور آن استناد کرد که درباره تخصص های احتمالی جست و جوی کامل به عمل آید و فقط پس از اطمینان از عدم آن می‌توان به ظهور عام در شمولیت استناد کرد. ۱/۵ نمره</p> <p>ب) متصل قیدی است که همراه همان جمله بیان کننده مطلق می‌آید همچون «صَلَّ مَعَ الطَّهَّارَةِ» در این جمله قید «مَعَ الطَّهَّارَةِ» متصل به «صَلَّ» آمده و اطلاق آن را مقید به طهارت کرده است. توضیح ۰/۷۵ نمره. مثال ۰/۷۵ نمره. جمعا ۱/۵ نمره</p> <p>ج) اگر شارع به وجوب عملی امر کند لازمه این امر واجب شدن مقدمات آن است. به آن عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد ذی المقدمه گفته می‌شود (مثال: نماز ذی المقدمه و وضو مقدمه آن است). توضیح ۱ نمره مثال ۰/۵ نمره جمعا ۱/۵ نمره</p> <p>د) اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت لازمه آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می‌شود، بطلان و فساد آن عمل است. ۱ نمره</p> <p>ه) یعنی باید پس از یقین سابق، برای مکلف نسبت به بقای متیقن شک ایجاد شود. ۰/۵ نمره</p> <p>و) در مواردی که وجوب احتیاط به وسیله دلایل عقلی قابل اثبات نیست ولی روایات باب احتیاط، مکلف را به احتیاط در آن مورد توصیه می‌کند احتیاط شرعی گفته می‌شود. ۰/۵ نمره</p> <p>ز) عقل حکم می‌کند که اگر قانون گذار بنده‌ای را برای ارتکاب عملی که وجوب یا حرمتی برایش بیان نشده است عقاب کند فعلی قبیح انجام داده است و از حکیم چنین فعلی سر نمی‌زند. این دلیل به صورت قاعده‌ای در آمده که به آن "قاعده قبح عقاب بلا بیان" می‌گویند. ۱/۵ نمره</p>	۸
۷	<p>زیرا در آیه نخست اثم حرام دانسته شده و اثم بنابر آیه دوم شامل خمر می‌شود، پس از مجوعه این دو آیه به دست می‌آید خمر گناهی بزرگ است و باید از آن دوری کرد.</p>	۱
۲۰	همکاران محترم، خواهشمند است با توجه به مفهومی و استدلالی بودن احکام ۳ به پاسخ های مشابه و منطقی نمره کامل تعلق گیرد.	

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۱۰ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه و بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	اصطلاحات زیر را تعریف نمائید.	۲
	الف) فقه ب) مفهوم موافق ج) قید متصل د) ذی المقدمه	
۲	صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص نمائید.	۲
	الف) اصل احتیاط در جایی جاری است که اصل وجود تکلیف بر مکلف معلوم باشد ولی نداند که تکلیف به چه امری تعلق گرفته است. ب) اگر وجود یک واجب متوقف بر وجود مقدمه ای باشد که عقل به تنهایی آن را درک می کند به آن مقدمه شرعی می گویند. ج) طلب ترک فعل از فرد عالی به دانی، « امر » گفته می شود. د) با توجه به تعریفی که از اجماع به دست آوردیم نتیجه می گیریم که حجیت اجماع در نظر شیعه ناشی از کاشف بودن آن از رأی معصوم است.	
۳	جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.	۳
	الف) روش استنباط احکام شرعی، نام دارد. ب) به خبری که ما به صدور آن از معصوم قطع و یقین داریم، خبر گفته می شود. ج) منبع و مصدر حکم واقعی را می گویند. د) اعمال غیر عبادی که قصد قربت نمی خواهند، نامیده می شوند. ه) جمله ای که در برابر عام قرار می گیرد، و جمله ای که در برابر مطلق باشد، نام دارد.	
۴	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.	۲
	الف) علمی که عهده دار بررسی تک تک راویان از جهت توثیق و تفسیق است چه نام دارد؟ (۵+ نمره) ب) تفسیر آیات الاحکام چه نوع تفسیری است؟ (۵+ نمره) ج) اگر نهی شرعی به عملی تعلق گرفت علاوه بر حرمت لازمه آن چیست؟ (۵+ نمره) د) انواع احکام شرعی را بنویسید. (۵+ نمره)	
۵	الف. «برای اجرای استصحاب باید علم و یقین به حالت سابق وجود داشته باشد.» عبارت فوق مربوط به کدام یک از ارکان استصحاب می باشد؟ ۱) وحدت متعلق یقین و شک (۲) شک لاحق (۳) یقین سابق (۴) هم زمانی یقین و شک ب. زمانیکه شک حالت سابقه ندارد و شک در اصل تکلیف است چه اصلی جاری می شود؟ ۱) برائت (۲) تخییر (۳) احتیاط (۴) استصحاب ج. آیه "أوفوا بالعقود" اشاره به کدامیک از مفاهیم ذکر شده دارد؟ (۱) مفهوم خاص (۲) مفهوم عام	۱/۵

ادامه سؤالات در صفحه بعد

سؤالات امتحان نهایی درس : احکام ۳	رشته : علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۱۰ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی :	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰	تعداد صفحه: ۲
دانش آموزان روزانه و بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
	به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.	
۶	الف) شرایط مفهوم داشتن جمله شرطیه را بنویسید. (۱/۵ نمره) ب) قاعده ملازمه را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱ نمره) ج) قاعده وجوب دفع ضرر محتمل را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱/۵ نمره) د) دو مورد از الفاظی که دلالت بر عموم می نمایند را با ذکر مثال نام ببرید. (۱ نمره) ه) مقدمات حکمت را بنویسید. (۳ مورد، هر مورد ۰/۵ نمره) و) با ذکر یک دلیل چگونه می توان حجیت برائت را اثبات کرد؟ (۱ نمره) ز) اصل استصحاب را با ذکر مثال توضیح دهید. (۱ نمره)	۸/۵
	تطبیق فقهی	
۷	باتوجه به سخن امام صادق (ع) : « جَعَلَ اللَّهُ الذَّهَبَ فِي الدُّنْيَا زِينَةَ النِّسَاءِ فَحَرَّمَ عَلَى الرَّجَالِ لُبْسَهُ وَ الصَّلَاةَ فِيهِ » الف : حدیث شریف فوق را ترجمه کنید . ب : چه حکمی را از حدیث فوق در مورد استعمال طلا برای مردان در نماز می توان استخراج کرد؟	۱
	" موفق و مؤید باشید. "	جمع
		۲۰

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: احکام ۳	رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰
دانش آموزان روزانه بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۴۰۲		مرکز ارزشیابی و تضمین کیفیت نظام آموزش و پرورش http://aee.medu.gov.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	الف) علم به احکام شرعی. (۰/۵ نمره) ب) عبارت است از مفهومی که حکم آن با حکم موجود در منطوق یکسان است. (۰/۵ نمره) ج) قیدی است که همراه همان جمله بیان کننده مطلق می آید. (۰/۵ نمره) د) به عمل واجب که نیاز به مقدمه دارد ذی المقدمه گفته می شود. (۰/۵ نمره)	۲
۲	الف) صحیح ب) غلط ج) غلط د) صحیح (هر مورد ۰/۵)	۲
۳	الف) اصول فقه ب) خبر مقطوع الصدور ج) دلیل اجتهادی د) معاملات ه) مخصّص - مقید (شش جای خالی هر مورد ۰/۵ نمره)	۳
۴	الف) علم رجال. ۰/۵ نمره ب) تفسیر موضوعی. ۰/۵ نمره ج) لازمه آن علاوه بر حرمت که از ظاهر نهی فهمیده می شود، بطلان و فساد آن عمل است. ۰/۵ نمره د) حکم واقعی و حکم ظاهری. هر مورد ۰/۲۵ نمره	۲
۵	الف) ۳ ب) ۱ ج) ۲	۱/۵
۶	الف) ۱. میان شرط و جواب ملازمه برقرار باشد یعنی رابطه میان شرط و جواب اتقاقی نباشد. (۰/۵ نمره) ۲. جواب متوقّف و مترتّب بر وجود شرط باشد یعنی وجود شرط سبب ایجاد جواب شود. (۰/۵ نمره) ۳. سببیت شرط برای جواب انحصاری باشد. (۰/۵ نمره) ب) یعنی هر آنچه عقل به آن حکم کند، شرع نیز به همان حکم می کند (۰/۵ نمره) مثلاً وقتی عقل ظلم به دیگران را ناپسند می شمارد شرع نیز همین حکم را جاری می داند. (۰/۵ نمره) ج) هرگاه عقل نسبت به عملی ضروری را احتمال دهد امر به پرهیز نسبت به آن می کند و اگر کسی خلاف این حکم عقل رفتار کند مستحقّ مذمت است. (نمره) مثلاً اگر کسی احتمال دهد که محتوای یکی از دو ظرف سم است، حکم به اجتناب از هر دو می دهد. (۰/۵ نمره) د) ۱. لفظ کل که در زبان فارسی به «همه» و «هر» ترجمه می شود. مثال: «کل نفس ذائقه الموت» ۲. هر لفظی که به معنای کل باشد. مثال: جمیع، عامه ۳. جمع معرفّ به «ال». مثال: احترام العلماء ۴. قرار گرفتن نکره در سیاق نفی یا نهی. مثال: لاشریک لله تعالی. (بیان دو مورد کافی است). (هر مورد با مثال ۰/۵ نمره) ه) ۱. گوینده در مقام تشریح و قانون گذاری باشد و از روی عقل و اراده و برای منظور و مقصود خاصی جمله را بیان کرده باشد. ۲. شارع در مقام بیان تمام جزئیات حکم برای عمل به آن باشد نه در مقام تشریح اصل حکم. ۳. قرینه ای بر اینکه برای مطلق قید منفصلی وجود دارد در دست نباشد. (هر مورد ۰/۵ نمره) و) با سه دلیل عقل، کتاب و سنت می توان حجیت برات را استنباط کرد. الف: عقل حکم می کند که اگر قانون گذار بنده ای را برای ارتکاب عملی که وجوب یا حرمتی برایش بیان نشده است عقاب کند فعلی قبیح انجام داده است و از حکیم چنین فعلی سر نمی زند. ب: با استناد به کتاب، خداوند هیچکس را جز به اندازه ای که به او داده است تکلیف نمی کند. ج: با استناد به سنت، مؤاخذه و عذاب کسانی که چیزی نمی دانند برداشته شده است. (ذکر یک دلیل کافی است). ز) استصحاب: گاهی شک دارای حالت سابقه است یعنی قبلاً نسبت به موضوع علم داشتیم ولی الآن نسبت به آن شک داریم. (۰/۵ نمره) مثال: مکلفی می خواهد نماز بخواند و یقین دارد که در زمان سابق وضو گرفته است اما اکنون پس از گذشت چند ساعت شک می کند که آیا وضوی سابقش همچنان باقیست یا به دلیلی باطل شده است. (۰/۵ نمره)	۸/۵
۷	الف: خداوند طلا را در دنیا زینت زنان قرار داد و استفاده از آن را و نماز خواندن با طلا را بر مردان حرام نمود. ۰/۷۵ نمره ب: حرام است. ۰/۲۵ نمره	۱
	خداقوت	۲۰